

ESP AIS PER APRENDRE

Marc Vernet Boquera
Batxillerat humanístic i social
Institut Berenguer d'Entença
Tutora: Carme Girona Puig
Curs 2018-2019

Marc Vernet Boquera
Treball de recerca
Espais per aprendre

ÍNDEX

1.	Pròleg	5
2.	Introducció	6
3.	Marc teòric	8
	3.1. Inspiradors pedagògics	8
	3.2. La renovació pedagògica a Catalunya	18
	3.3. Dos punts de vista diferents	25
4.	Metodologia	32
	4.1. La primera feina	32
	4.2. Centres educatius	32
	4.2.1. Visites a escoles	32
	4.2.2. Contacte amb l'escola Joan Miró	33
	4.3. Recerca bibliogràfica	33
	4.4. Entrevistes i enquestes	34
	4.5. Elaboració i aplicació del material	35
	4.6. Dossier de seguiment	35
5.	Objectiu i aplicació del material	36
	5.1. Els espais educatius d'aprenentatge	36
	5.2. Els micro-espais	38
	5.3. Elaboració del material	39
	5.4. Descripció del material	40
	5.5. Objectius del material	41
	5.6. Drets d'imatge de l'alumnat	41
	5.7. Aplicació del material	41
	5.8. Gravació i edició del vídeo	45
6.	Conclusions	47
7.	Valoració personal	48
	Agraïments	49
	Bibliografia	50
	Annexos	54

“L’objectiu principal de l’educació és crear persones que siguin capaces de fer coses noves i no simplement de repetir el que altres generacions han fet”

Jean Piaget

1. PRÒLEG

“Estima el teu ofici, la teva vocació, la teva estrella, allò pel qual serveixes, allò en el qual et sents un entre els homes. Esforça’t en la teva tasca com si de cada detall que penses, de cada mot que dius, de cada peça que hi poses, de cada cop del teu martell, en depengués la salvació de la humanitat. Car en depèn, creu-me. Si, oblidat de tu mateix, fas tot el que pots en teu treball, fas més que un emperador que regís automàticament els seus estats; fas més que el qui inventa teories universals només per satisfer la seva vanitat, fas més que el polític, que l’agitador, que el qui governa. Pots negligir tot això i l’adobament del món. El món s’arreglaria bé tot sol, només que tothom fes el seu deure amb amor a casa seva.”

Joan Maragall (text traduït del castellà).

Una de les preguntes més freqüents quan ets petit o vas creixent és: “I tu, què vols ser quan siguis gran?”. Alguns no saben què contestar però, particularment, és una de les coses que sé des de fa molt temps: “quan sigui gran jo vull ser mestre.”

Jo tinc clar que vull treballar i estar envoltat de nens i de nenes i ensenyar-los tot allò que els interessi i que els cridi l’atenció, donar-los el millor de mi, intentar que els meus alumnes aprenguin a ser bones persones i que tinguin els caps ben plens de preguntes que els portin a investigar, raonar, reflexionar, etc.

Sembla estrany que aquesta idea hagi perdurat en mi fins a l’actualitat malgrat les moltes altres propostes que tenia pensades.

Aquest ha estat el perquè del meu Treball de Recerca. És un projecte del qual n’estic molt satisfet i orgullós. Per mi ha estat un autèntic plaer poder preparar un material pedagògic per a uns alumnes i viure l’experiència com a mestre dins de les metodologies innovadores d’avui dia.

Al llarg de l’elaboració del treball m’he sentit feliç i pletòric. Cada una de les estones que l’avançava era un moment de motivació i d’interès per nous coneixements molt gran.

Quan aquelles dues hores en què vaig aplicar el material a l’escola Joan Miró de Miami Platja van finalitzar, només vaig pensar que aquest treball també m’havia servit per corroborar que la meva vocació i el meu ofici volia que fossin el de mestre.

2. INTRODUCCIÓ

Aquest Treball de Recerca té com a objectiu la preparació d'un material pedagògic i la seva aplicació d'un material pedagògic a uns alumnes de segon de primària de l'escola Joan Miró de Miami Platja.

El projecte està centrat en les metodologies innovadores que actualment, i cada vegada més, s'estan implantant en molts centres educatius i dins d'aquest ampli grup, en el sistema de micro-espais i espais educatius d'aprenentatge.

Aquest tipus de metodologia nova en un col·legi, en general, sorgeix d'una necessitat de qualsevol tipus encara que, normalment, és educativa. El que s'intenta fer és deixar de banda i, a poc a poc eliminar, els models pedagògics tradicionals com són: els llibres, la transmissió de coneixements per part del mestre, que l'alumnat intenti seguir l'explicació, etc. per fer una escola molt diferent.

Tot això va lligat al concepte d'Escola Nova 21, que és una organització d'escoles que fomenten els canvis i les modificacions adients per tal de millorar l'educació. Com a objectius principals sempre apareixen: el protagonisme de l'alumne/a, valors com el respecte, l'amor, la empatia, l'ajuda, etc., també la socialització i que l'alumne disposi d'una preparació per a la vida i, per últim, una de les característiques més importants, i que l'escola tradicional no contempla gaire, és cuidar i respectar el ritme d'aprenentatge de cada alumne ja que és diferent i el procés de maduració de cap nen o nena és igual.

Com podreu observar, aquest treball consta de quatre parts ben diferenciades. En la primera, el marc teòric, es parla de tots aquells mestres, pedagogs i filòsofs, remuntant-nos a Plató fins arribar a Jenny Silvente, que han fomentat la transformació i els canvis per millorar el sistema educatiu. També inclou un apartat sobre la renovació pedagògica al territori català on hi ha alguns dels moments cabdals dins de la història de l'educació. I, per últim, es presenten alguns dels conceptes i organismes que treballen avui dia en aquest àmbit.

Tot seguit, trobem la metodologia, on es descriuen totes les accions que s'han dut a terme per tal de poder assolir els objectius proposats.

A continuació, un dels apartats més rellevants, el que descriu la preparació i l'aplicació del material pedagògic a l'alumnat. També recull una breu explicació amb els seus objectius principals.

I, a la quarta, les conclusions que s'han extret a partir de totes les tasques empreses per realitzar la recerca.

Altres tasques per a l'ampliació del treball han estat les visites a altres centres educatius on es treballa amb alguna d'aquestes metodologies innovadores que han estat de profit per poder adonar-se en quin punt del procés de transformació es

troben. I, per últim, s'han enviat unes enquestes digitals a una seixantena d'escoles, per tal de recollir les opinions dels professionals.

3. MARC TEÒRIC

3.1. Inspiradors pedagògics

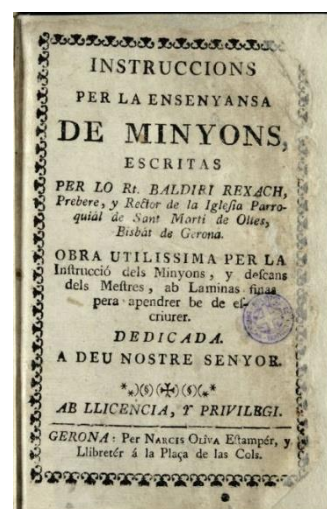
Al llarg de la història l'educació ha tingut, per tal de millorar-la i modificar-la, moments de reivindicació i de canvis. De manera simultània al gran nombre de mestres i professionals de l'educació que l'han impulsat amb la seva feina diària, s'han establert filosofies i pedagogies amb concepcions molt diferent dels esmentats. Algunes d'aquestes experiències i metodologies han estat molt rellevants i han existit figures molt importants dins d'aquest àmbit.

És interessant per començar aquesta llista remuntar-nos a **Plató** (427-347 aC.), filòsof grec i autor de *La República*, un conjunt de deu llibres que, entre molts altres temes, explicaven la importància d'educar amb jocs als infants i també proposaven un nou pla educatiu, molt innovador per a la seva època. En el llibre VII d'aquest recull, Plató exposava les reformes que necessitava la Polis, que segons ell, estava mal governada. La primera havia de ser la de l'educació que considerava que estava mal estructurada i és per això que ell va proposar un pla educatiu, una millora de l'ensenyament per tal de satisfer les necessitats que tenien. La seva estratègia consistia en separar el procés d'aprenentatge en dues fases: la primera era l'educació elemental, que era la bàsica, la que considerava que havia de tenir tothom i que rebien els joves fins als vint anys, inclòs el servei militar. I, la segona, era dels vint als trenta-cinc anys i era per a persones triades dels dos sexes que estudiaven per a ser governants i que s'instruïen en moltes àrees: gimnàstica i música (en la primera etapa) i en les ciències (aritmètica, geometria, astronomia) en la segona.

Una frase famosa i rellevant és la següent: "No podria ser mai home de bé el que no hagués començat per jugar de nen entre coses boniques per seguir aplicant-se més tard a tot el que és semblant a elles".¹

Per trobar més figures rellevants hem d'avançar fins al segle XVIII ja que abans no n'hi va haver cap de tant cabdal.

Baldiri Reixac i Carbó (1703-1781), va ser un pedagog i religiós català procedent d'una família influent econòmicament i culturalment. Podríem dir que aquesta va ser una de les raons per la qual el seu treball ha estat tant exitós. Després d'haver estudiat al seminari, va ser rector a la parròquia de St. Martí d'Ollers. Com a mossèn, creia que

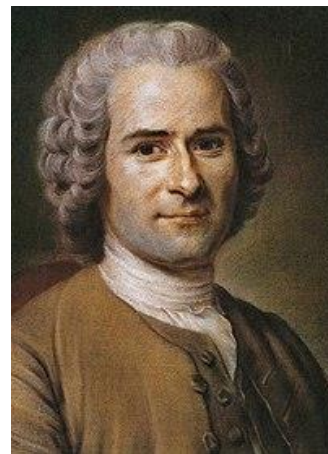
Imatge 1: Portada del llibre de Reixach

¹ Plató. *La República* (llibre VII). Ed. Akal.

havia d'ajudar a formar i a ensenyar a la joventut i als infants. És autor de les *Instruccions per a l'ensenyança de minyons* (1749), obra destinada a tots aquells infants i joves que anaven a l'escola per tal d'aprendre. Inclou una enciclopèdia, un diccionari, una gramàtica i articles de pedagogia. Va ser un recull cabdal a l'època ja que no n'hi havia cap més en aquell nivell i és per això que podem afirmar que va ser un referent. Per a Reixac, era molt important que les escoles s'obrissin per tal de fomentar l'ensenyament i així intentar millorar el país. Era una obra oberta, en altres paraules, tothom qui ho desitgés la podia editar i/o modificar. L'esmentada enciclopèdia incloïa: ensenyament de moltes llengües (català, castellà, italià, llatí etc.), matemàtiques (aritmètica, geometria i d'altres), música, ciències socials i física. Encara que el més sorprenent és que hi havia un apartat en el qual incorporava consells o coneixements útils per a la vida.

També és molt interessant la seva visió sobre l'ensenyament de la llengua materna, aquesta frase ho palesa: "D'entre totes les llengües, la que més perfecció han de saber els minyons és la llengua pròpia de la seva pàtria."²

Una altra figura cabdal per a la renovació pedagògica va ser **Jean-Jacques Rousseau** (1712-1778), un filòsof suís. Va ser un rellevant pensador que va participar en la redacció de la primera enciclopèdia de la Il·lustració, i va publicar moltes obres donant el seu punt de vista sobre la pedagogia. Va estudiar matèries d'àmbits diferents: història, literatura, matemàtiques, etc. És reconegut també pels seus fonaments respecte al món de la educació: el respecte als processos i el temps que es triga en fer-los i cap al desenvolupament normal del nen, ja que cada infant va a un ritme de maduració diferent dels altres. Per a ell l'educació consistia en la recerca de la llibertat i l'evolució equilibrada i integral d'un ésser.

Imatge 2: Rousseau

Sostingué els pensaments de la pedagogia del "naturalisme pedagògic" o també anomenada "educació natural" que va començar a Europa i es va anar estenent pels EUA i per l'Amèrica del Sud. La llibertat de l'infant, el laïcisme i l'auto activitat són algunes de les característiques més importants. Un dels seus lemes és "l'home és bo per naturalesa". Un altre principi molt significatiu és l'experimentació: el nen ha de fer les coses sol per tal de saber fer-les sol en un futur i és per això que el mestre ha d'intervenir molt poc. La seva idea es veu reflectida en dues obres conegudes: *L'Éducation*³ (1760), on descriu la instrucció d'un nen amb l'escolta del seu "jo interior"

² Reixac i Carbó, Baldiri. *Instruccions per l'ensenyança de minyons*. Girona, Ed. Eumo, 1981.

³ En català, *L'Educació*.

i de les seves vivències amb la naturalesa. I, sobretot, *l'Émile*⁴ (1762), l'altre títol, que defensa un aprenentatge lligat a la naturalesa humana.

"Respectez l'enfance et ne vous pressez pas pour juger pour le meilleur ou pour le pire. Laissez la nature durer longtemps avant d'aller travailler à sa place, de peur de nuire à l'efficacité de ses opérations. Ça vous fait peur de le voir consommer ses premières années en ne faisant rien ! Comment ! N'est-ce pas rien être heureux ? Est-ce que rien ne saute, joue et court toute la journée ? Il sera tellement occupé dans sa vie". ⁵Amb aquesta frase de Rousseau podríem resumir el seu pensament en el camp de l'educació.

Johann Heinrich Pestalozzi (1746-1827) és considerat un dels pares de l'educació moderna. Va ser un pedagog, reformador i renovador suís. Al 1775 va obrir una escola per a nens amb dificultats econòmiques a Neuhof (Alemanya) la qual estava inspirada en *l'Émile* de Rousseau. Malauradament va fracassar, el centre no va acabar de funcionar i va tancar. Dos anys més tard va publicar *La meua investigació sobre el curs de naturalesa en el desenvolupament del gènere humà* (1797), on va intentar descobrir el perquè dels fets anteriors. Posteriorment, va tornar-ho a intentar a Berna (Suïssa) i allà li va funcionar millor. Va escriure un altre llibre: *Com Gertrudis ensenya als seus fills* (1801). Pestalozzi va estar influït en gran part per Rousseau, és per això que també defensava el naturalisme pedagògic, en el qual la naturalesa és l'element més cabdal. Però Pestalozzi es diferenciava en un dels seus principis: la natura per si mateixa és insuficient i l'infant s'ha de deixar guiar per allò que demana la seva maduresa. Els nous conceptes i aprenentatges ja arribaran a l'infant d'acord amb el seu ritme. Una de les seves feines més conegudes va ser la seva voluntat de canviar la societat: deia que per modificar-la s'havien d'ensenyar les coses ben fetes des de ben petits. Alguns dels seus lemes més rellevants van ser: "L'educació ha de generar felicitat" i "L'educació és el desenvolupament natural, progressiu i sistemàtic de totes les facultats."

Johann Fredrich Herbart (1776-1841) va ser un filòsof i pedagog alemany que va estudiar i es va basar en tots els fonaments i principis de Pestalozzi. Durant tres anys visità l'escola del pedagog i va elaborar reflexions que li van provocar canvis de pensaments. Al 1810 creà un seminari pedagògic en una petita escola destinada a la pràctica didàctica, anomenada "escola experimental". Aquestes últimes vivències les redacta en una de les seves obres:

Imatge 3: Herbart

⁴ En català, *l'Emili*.

⁵ "Respecteu la infància i no us afanyeu a jutjar-la ni per bé ni per mal. Deixeu que treballi la naturalesa amb temps abans de posar-vos al seu lloc, no sigui que li impedís la eficàcia de les seves operacions. Us fa por veure'l consumir els seus primers anys sense fer res! Com! No és res ser feliç? No és res saltar, jugar i córrer tot el dia? En la seva vida mai estarà tant ocupat." (traduït per l'autor).
Rousseau, Jean-Jacques. *Emili*. París, 1966, Ed. Flammarion.

Esbós per a un curs de pedagogia (1885). El seu pensament sempre va ser idealista i, alhora, realista. El seu recorregut en l'àmbit de l'educació va estar molt lligat a la "pedagogia científica". En un dels seus títols més coneguts, *Pedagogia general*, explica el tres ítems que ha de tenir el paper del mestre o de l'educador: primer ha de tenir voluntat i ganes d'ensenyar, en segon lloc, cultura moral i, finalment, ha de mantenir un bon ordre i funcionament dins de l'aula.

Imatge 4: Un *kindergarten* a Alemanya, aproximadament, cap a l'any 1810.

Friedrich Fröbel (1782-1852) fou un altre pedagog alemany deixeble de Rousseau. També estudià matemàtiques i botànica. Al 1805 s'interessà pel magisteri i per tot el món de l'educació. Va estar molt influenciat i marcat per Pestalozzi. I, és a partir d'aquí, que comença a desenvolupar el concepte de "*kindergarten*", és a dir, els jardins d'infància.⁶ Ell creia que els pares i les mares no podien ensenyar totes les coses que els nens haurien de saber al moment que

tocava. Aquesta és la raó per la qual va crear aquests espais educatius per tal de que una dona cuidés els nens i els ensenyés durant tres hores al dia fins que tinguessin set anys, i passada aquesta edat, ja anirien a l'escola.

Destaca també per dues grans idees dins del seu pensament: una, el respecte cap a la individualitat del nen, dit d'una altra manera, que faci les activitats sol, a la seva manera i a la seva hora. I, l'altra, la importància de la llibertat i del joc que aporta coneixements, no el que només serveix d'entreteniment. Una de les seves obres més conegudes i que engloba el seu pensament és *L'educació de l'home* (1865).

L'escriptor rus **Lev Tolstoi** (1828-1910), és l'autor d'una frase molt interessant sobre l'educació: "El mestre està sempre portat, involuntàriament, a escollir per a ell el procediment d'ensenyament més còmode. Com més còmode és aquest procediment per al mestre, més incòmode és per als deixebles! Només és bo aquell que satisfà als alumnes".⁷

Un important personatge de la renovació pedagògica catalana i creador de la revista *El defensor del magisterio* va ser **Josep Dalmau Carles** (1857-1928). Al 1904 va fundar una editorial on s'hi imprimien llibres escolars, mètodes pedagògics, biografies, etc. tot d'eines i material per a les escoles i centres d'aprenentatge. Hi van participar mestres i professionals de l'educació molt importants i que van deixar petjada, com ara Silvestre Santaló (1875-1960). Creà una altra revista *El defensor* (1906-1908) on s'hi podien

⁶ Els jardins d'infància també són coneguts com a llars d'infants o escoles bressol que formen els nens d'entre zero i tres anys.

⁷ Recuperat del document: *Els espais d'aprenentatge a l'escola Dr. Alberich i Casas*. (pdf).

trobar articles d'opinió sobre el món de l'aprenentatge com podem veure en aquest fragment: *“Silvestre Santaló habla de él como el gran propulsor del prestigio que en Gerona goza la Escuela oficial, tanto por la organización que supo dar a la escuela como por la amplitud de enseñanzas y la intensidad del trabajo realizado durante treinta años en su calidad de maestro.”*⁸ Text que palesa la feina feta al llarg dels seus anys en aquesta àrea.

John Dewey (1859-1952) va ser un filòsof, pedagog i psicòleg nord-americà. Va ser un gran defensor de la “pedagogia progressista.” Sostenia “l'educació per a l'acció”, en altres paraules: l'educació ha de ser una manera de poder modificar la societat des dels més petits a l'escola. Una altra idea rellevant és que l'aprenentatge s'ha de centrar en les necessitats dels nens, ja que són els primers a qui s'ha d'ensenyar. Dues reflexions seves, i que són vigents avui dia, són que els ensenyaments de forma abstracta o tradicional no són de cap de les maneres profitosos per a l'alumne i que l'estudiant ha de ser el protagonista del procés de l'ensenyança. Cal tenir en compte que aquests dos principis són les bases de l'escola nova.

Un pedagog català avançat al seu temps i un gran referent a Catalunya va ser **Francesc Ferrer i Guàrdia** (1859-1909). És conegut com el fundador de l'escola moderna de principis de segle XX amb l'objectiu de formar i preparar homes i dones (va ser una de les renovacions pedagògiques més rellevants a l'època) que evolucionessin i que fossin capaços de renovar tot allò que no els semblés correcte. Una de les característiques més importants va ser que volia fer una educació integral, és a dir, que inclogués el pensament, la sexualitat i els sentiments. Molts dels seus principis són vigents actualment, com ara que el mestre hauria de ser un company més de la classe i mai ha de ser vist com una persona que només feia la feina de transmetre coneixements. Una variació molt significativa va ser que no havien d'haver-hi exàmens ni controls ja que el nen no havia de veure que no ho feia tan bé comparant-se amb els altres alumnes i a l'inrevés. L'ensenyament feminista va ser també cabdal, però es va veure perjudicat a causa del moment històric que vivien. En definitiva, volia una educació laica, mixta, democràtica, ètica, respectuosa i lliure. Els seus pensaments sempre s'enfocaven cap a una escola llibertària amb uns principis laics, amb un ensenyament científic i aplicant el “racionalisme pedagògic” que va tenir moltes influències de Karl Marx i Frederich Engels, és a dir, del marxisme.

Imatge 5: Ferrer i Guàrdia

Malauradament va costar que totes aquestes bases fossin acceptades i ben rebudes a la societat ja que en aquell moment històric es defensava “la disciplina del ferro”, dit

⁸ Revista *El defensor* (1907).

d'una altra manera, la violència i les agressions dins de l'aula. Com que li va ser complicat, va contactar, amb altres pedagogs i professionals perquè l'ajudessin. Una de les seves obres cabdals és *Escola moderna* (1910) on fa un resum de la creació de l'escola nova. Una de les frases que engloba la seva concepció és la següent: "L'educació racionalista pot i ha de discutir-ho tot, situant prèviament els nens per sobre de la via àmplia i directa de la investigació personal".⁹

Un personatge cabdal és **Maria Montessori** (1870-1932). Va ser una pedagoga i metgessa italiana molt rellevant dins d'aquest terreny. Començà la seva tasca amb l'ensenyament a nens amb discapacitats intel·lectuals. Després d'aquesta etapa, va decidir educar infants a l'etapa escolar (p3, p4 i p5). I es va adonar d'una de les coses que la va fer més coneguda: la necessitat d'un material especial i didàctic que satisfés les seves mancances. Un dels seus treballs més conegut és el "mètode Montessori", que recull, si fa no fa, les bases i principis de l'escola nova d'avui dia. Primer el va començar al seu país, Itàlia i, després, es va estendre per la resta d'Europa així com també a altres continents. Una de les accions que es feia i encara es fa actualment en l'escola tradicional és la transmissió oral de coneixements per part del mestre i l'escolta dels alumnes. Ella proposà un canvi de l'espai i de la funció de l'educador. Per Montessori, els nens aprenen a partir de la interacció amb l'ambient i del joc. Aquesta pedagogia va crear un gran impacte a l'educació catalana de principis del segle XX. Fomentava que el nen pogués escollir què fer, on anar o amb qui estar, és a dir, que fos lliure i autònom i que tingués una pròpia activitat. Sempre apuntava que, quan un nen s'interessava per un tema, s'havia de fomentar i d'aprofitar i que en fes recerca o hi jugués molt seria millor per a ell ja que, d'una manera o d'una altra, aprendria. El rol de l'adult només seria el d'acompanyar i actuar en les situacions que ho requerissin.

Una de les altres propostes van ser els "ambients Montessori", que eren llocs amplis, ordenats, oberts, estètics, simples i a la mesura dels nens on es fomentava l'exploració, les relacions socials i l'aprenentatge. També creà un

Imatge 6: Els espais educatius Montessori

programa d'ensenyament o currículum integral per a nens/es de 0 anys a

nois/es de 18. (veure pàg. 87 dels annexos). I la primera "escola d'estiu" a l'any 1914. La tasca de Maria Montessori ha estat fonamental per a la pedagogia moderna. Molts professionals de l'educació la consideren una gran referent i inspiradora.

Un successor seu va ser **Célestin Freinet** (1896-1966) amb les seves teories sobre l'aprenentatge i l'entorn.

⁹ Ferrer i Guàrdia, Francesc. *Escola moderna*. Barcelona, 1990, Ed. Eumo.

Ovide Decroly (1871-1932) fou un pedagog i mestre belga. Per a ell l'educació era: "l'escola per a la vida mitjançant la vida", és per això que la volia amb llibertat i responsabilitat en un marc d'escola viva. Una de les seves feines més importants va ser la fundació d'una escola, *l'École l'Ermitage*, que estava destinada a nens amb discapacitats intel·lectuals i és per aquí per on va començar el seu treball i la seva recerca pedagògica.

Un psicòleg i filòsof alemany no gaire conegut, però que va dur a terme una feina important va ser **William Lewis Stern** (1871-1938). Començà la seva activitat pedagògica amb nens orfes i va observar, com a professional de la ciència, diverses conductes diferents a l'hora de treballar i de dibuixar de manera lliure. Va ser per això que el seu model educatiu es va basar en la llibertat d'expressió a través del modelatge, de la pintura, del dibuix, de la dansa, etc., és a dir, en l'art.

Rosa Sensat i Vila (1873-1961) fou una mestra que va treballar a l'escola pública catalana al primer terç del segle XX. Ella va ser la primera directora de l'Escola del Bosc.¹⁰ La formació d'educadors i de mestres fou una de les tasques més importants al llarg de la seva carrera a les escoles d'estiu i com a creadora de plans d'estudis. Participà en congressos molt importants per al món de l'educació com, el I Congrés d'ensenyament primari a Barcelona (1909). Una de les seves

Imatge 7: L'Escola del Bosc de Barcelona

obres més importants és *Cap a l'escola nova* (1934) en la qual plasmà els principis de l'escola nova. Els centres que va promoure es basaven en el sistema d'aprenentatge dels ambients i eren concebuts com a llars familiars en les quals hi havia molta vida i relacions socials. "L'escola no és una preparació per a la vida, sinó és la mateixa vida on els infants comencen a ser considerats persones i ciutadans"¹¹ és una frase que palesa els seus pensaments i idees. Alguns dels centres amb aquesta manera d'aprendre van ser l'Escola del Mar i l'Escola Baldiri Reixac, aquesta última amb molt prestigi. El respecte cap a tot tipus de persones, el joc i el gaudi de l'aprenentatge són alguns dels seus principis més importants.

Cal apuntar que també es basava molt en els fets quotidians i en "l'aprenentatge significatiu", en altres paraules, que s'ha aprendre tot allò que en un futur sigui de profit. Malauradament, la repressió franquista la va obligar a jubilar-se i deixar de

¹⁰ L'Escola del Bosc va ser una institució pedagògica nascuda per iniciativa de l'Ajuntament de Barcelona amb els principis pedagògics republicans de l'època. Era un centre on el nen marcava el ritme de l'aprenentatge i de l'educació. Eren molt importants els espais exteriors.

¹¹ Sensat i Vilà, Rosa. *Cap a l'escola nova*. Barcelona, 1997, Ed. Eumo.

treballar en allò que la fascinava, encara que no es va aturar del tot ja que va continuar participant en diferents actes rellevants d'aquest àmbit.

Imatge 8: Les escoles d'estiu de Rosa Sensat

Al 1965 es va crear l'associació de mestres Rosa Sensat, amb destacades figures de la pedagogia catalana de les quals en transcriu algunes frases significatives: **Marta Mata** (1926-2006) "Per aconseguir allò que la humanitat reclama de l'educació, cal una escola, una comunitat decidida, planificada i estructurada democràticament, amb la participació de tots els seus membres". **Maria Teresa Codina** (1927) "L'educació al llarg de la vida és una construcció continuada de la persona humana, del seu saber, de les seves aptituds, i també de la seva facultat de judici i d'acció" i **Maria Antònia Canals** (1930) "El que em va costar més d'assumir és la lentitud del canvi. Perquè el nostre temps humà és molt curt respecte del temps que necessita qualsevol canvi social i ètic del nostre món".¹²

Per concloure la biografia de Rosa Sensat aquests són alguns dels lemes i frases de la mestra catalana: "El nen ha de ser considerat com el centre del sistema educatiu", "El coneixement del nen i el respecte de la seva personalitat i dels seus drets han de ser els eixos sobre els quals ha de girar l'educació" i "No ens preocupem ni per les lliçons ni pels llibres. La primera cosa és aprendre a viure".

Un altre gran referent educatiu i pedagògic és el britànic **Alexander Sutherland Neill** (1883-1973). Al 1924 va crear a Anglaterra l'escola "*Summerhill*", centre inspirat en les idees del psicòleg **Sigmund Freud** (1856-1939), de l'inventor Wilhem Reich i de Rousseau, del qual pren la bondat i la naturalitat dels infants. Fou fundada pensant en els nens que tenien dificultats en una escola normal. I que per tant, necessitaven una escola diferent que els acollís correctament. Per a ell, l'objectiu de l'educació era fer que el nens fossin feliços i sobretot satisfer les seves necessitats a través de la llibertat. Tenia molta importància tot allò humà. Per explicar la seva teoria és bo començar apuntant que era una escola molt lligada a l'estil "*laissez-faire*"¹³. Una altra idea rellevant és que el professor no és un exemple a seguir, sinó que un assessor compromès a ajudar-los en tot allò que els convingui. Per a ell, el centre havia de tenir un clima agradable i correcte que fomentés una bona educació. Un altre dels seus principis era que el nen era bo per naturalesa i deia que, si el deixaven actuar de manera lliure, es desenvoluparia favorablement. Era molt important l'autoregulació

¹² Soler Mata, Joan. *Vint mestres i pedagogues catalanes del segle XX. Un segle de renovació pedagògica a Catalunya*. Barcelona, 2015, Ed. Associació de mestres Rosa Sensat. (els textos breus de les tres mestres).

¹³ En català, deixar fer a l'alumne el que vulgui (de manera mesurada) amb total llibertat.

del nen, és a dir, la independència i l'autonomia. *Summerhill, un punt de vista radical sobre l'educació dels nens* (1940), és el títol del llibre on explica la seva experiència en la creació de l'escola i la seva teoria extreta del centre esmentat.

Un successor d'aquest pensament va ser **Carl Rogers** (1902-1987), un psicòleg nord-americà que va desenvolupar moltes recerques i treballs de l'educació i una teràpia centrada en la pròpia persona.

Loris Malaguzzi (1920-1994) va ser un mestre i pedagog italià. Fou un gran defensor i impulsor dels ambients d'aprenentatge i el creador i inspirador de les escoles infantils de la regió de Reggio Emilia, a Itàlia, on es buscava una gran qualitat educativa per als alumnes. Eren un conjunt d'escoles que formaven un organisme viu i actiu molt rellevant que encara continua. Podríem afirmar que es tracta d'una mena de "laboratori" on els infants i els mestres exploren i investiguen alhora. Creia que els nens fan coses reals i que, per fer-les, necessitaven idees que fessin prendre decisions que era el factor que els feia fer-se grans, créixer i aprendre. Una altra idea fonamental era la importància de tot allò artístic, creatiu i imaginatiu.

Més tard, va fer uns estudis juntament amb Rebeca Wild, en els quals van desenvolupar tres aspectes clau adoptats per a la metodologia dels ambients d'aprenentatge: *l'atelier*¹⁴, un espai de llibertat dels alumnes, que el professional descriu d'aquesta manera: "L'*atelier* és l'espai per excel·lència per a l'experimentació, la investigació i la manipulació". El segon era la documentació pedagògica, és a dir, la feina de l'educador i, el tercer era la mostra dels treballs als alumnes: "La mostra recupera la veu constructora de l'aprenentatge en els nostres alumnes. En visitar la mostra, els nens es reconeixen en els seus productes i rememoren els seus processos creant un model viu d'avaluació, que és, a més a més, dialògica, comunicativa i qualificativa, no tant punitiva, sinó enriquidora i finalment, avaluadora. En el disseny de la mostra i en la seva presentació, el nen se situa en el centre. És artista i comissari, creador i creatiu".¹⁵

Una pedagoga i filòsofa molt rellevant d'aquesta especialitat és l'esmentada **Rebeca Wild** (1939-2015). Un dels seus treballs més importants va ser fundar, juntament amb el seu marit Mauricio Wild, el centre educatiu "Pestalozzi" a l'Equador. Agafà com a base altres pedagogs i professionals de l'educació anteriors a ella, com Dewey, Montessori i altres. Aquesta escola fou i és, un referent pels seus principis i per les idees dels

Imatge 9: El matrimoni Wild en una de les seves obres

¹⁴ En català, el taller.

¹⁵ Hernando Calvo, Alfredo. *Viaje a la escuela del siglo XXI*. Recuperat de: http://www.academia.edu/29814110/VIAJE_A_LA_ESCUELA_DEL_SIGLO_XXI_FUNDACION_TELEFONICA. (correspon als dos textos).

seus creadors: el primer de tot i el més essencial és el respecte entre les persones que hi treballen, és a dir, els mestres i les persones que hi van a aprendre i que han d'establir relacions de manera cívica i correcta. Un altre fet molt important, i molt esmentat per altres autors, és la llibertat de poder fer dins de l'aula allò que es vulgui per tal de satisfer les pròpies necessitats i/o voluntats, ja que els alumnes són els protagonistes de l'ensenyament. El centre parteix de la importància de l'ambient en el qual es troba l'alumne i la pròpia experiència de cadascú és la base de l'aprenentatge. De totes aquestes vivències ella en va fer una obra titulada *Educar per ser*.

El model de Wild ha estat utilitzat per moltes comunitats educatives. Va realitzar uns estudis amb Malaguzzi, esmentat anteriorment, que són considerats els precursors i impulsors dels ambients d'aprenentatge. Wild parla d'uns espais creats i pensats per a la infància dels alumnes. Fou molt innovador a l'època el terme "lliure circulació"¹⁶ del que tant va parlar. També tenia un paper molt important la natura i tot allò humà. (veure entrevista als annexos, pàgina 55).

Howard Gardner (1943) és un psicòleg i pedagog nord-americà que, amb la seva obra *La teoria de les intel·ligències múltiples* planteja la hipòtesi de les nou capacitats que reuneix l'ésser humà. Encara que, segons ell, hi ha gent que en té unes de més desenvolupades i gent que en té unes altres les defineix com diverses facetes que interactuen entre elles per tal de solucionar problemes, aprendre, etc. La primera és la lògica-matemàtica, que consisteix en dominar els números i establir relacions de lògica. La lingüística-verbal és la segona i rau en parlar i utilitzar el llenguatge i el vocabulari de manera correcta i adequada. La següent és la corporal que resideix en expressar els sentiments a través del cos. La musical és el ritme, el timbre i el to. La cinquena és l'espacial, que consisteix en orientar-se en l'espai i el pla. La subsegüent és la interpersonal, que inclou la comunicació i la socialització amb la societat. La intrapersonal és la setena, que és l'autoconeixement. I les dues últimes són la naturalista i la espiritual, que rau en la capacitat de connectar amb la naturalesa i amb l'esperit respectivament.

I l'última d'aquesta llarga llista és **Jenny Silvente** mestra catalana, investigadora, formadora i partidària d'un aprenentatge vivencial, actiu i viu. Al 2010 va començar la seva feina quan va començar a escriure el bloc "Veure, Pensar i Sentir" i ha estat a partir d'aquest que ha començat a fer xerrades, col·laboracions i assessorament pedagògic. Té petites obres, bàsicament de formació

Imatge 10: Jenny Silvente

¹⁶ La lliure circulació als ambients d'aprenentatge i als espais educatius vol dir que l'alumne es pot barrejar amb d'altres de diferent edat. Normalment s'agrupen, a l'educació infantil, totes les classes A i les B de P3 a P5. Aquest mètode fomenta les relacions socials, l'ajuda i el treball entre infants cosa que no faria l'escola tradicional.

d'educadors. *Dissenyar espais educatius* i *El joc amb mini mons i peces soltes* en són exemples.

Aquest recull inclou les màximes autoritats en la matèria de l'educació que han implantat i fomentat el seu mètode o pedagogia per tal de millorar l'aprenentatge dels alumnes.

Per acabar, després de conèixer la tasca de tots aquests personatges, em plantejo un dubte una mica complex de resoldre: com no ha d'haver-hi un canvi a l'educació si des de l'època de Plató es pensa que la manera tradicional no acaba de funcionar?

3.2. La renovació pedagògica a Catalunya

Després d'haver vist diferents figures del món de la renovació pedagògica de manera individual, és interessant parlar de la l'acció renovadora a Catalunya entre els segles XIX i XXI. Parlarem de grups de mestres i d'escoles que han qüestionat els models tradicionals per contribuir a la construcció del futur dels infants i els joves. De fet, el món de l'aprenentatge continua estant en un canvi permanent.

La renovació pedagògica, va començar aproximadament a finals del segle XIX i encara és vigent avui dia. Suposa un llarg, complex i inacabat debat. Actualment no és el mateix que fa cent anys, però tothom que ha estat en algun d'aquests grups té pensaments, idees i principis iguals o semblants: la realitat educativa no satisfà les necessitats dels alumnes. Aquesta és una de les raons per les quals molts mestres volen començar a ensenyar d'una manera molt diferent a la que s'ha utilitzat durant molts anys. Els mestres innovadors volen aplicar una instrucció més viva, rica i vivencial. Tenen un pensament progressista, és a dir, de millora, que englobi l'educació, la societat i la política, que són tres pilars molt importants del món en què vivim.

Els materials o recursos més adaptats o adequats a l'infant, la comunicació entre l'escola, l'entorn i la natura, una organització del mateix centre de manera diferent i unes aules i ambients més agradables i sobretot, diferents, són algunes de les accions i aspectes que troben a faltar els educadors a l'hora de treballar. En conseqüència, el que volen és millorar la situació educativa heretada.

Un primer espai en el qual es pot trobar la influència del moviment de renovació pedagògica és a les colònies escolars. Les primeres es van dur a terme al 1876 a Suïssa i, en veure la seva eficàcia i èxit, es van anar estenent per la resta d'Europa. Al territori català arribaren uns quants anys més tard. A Catalunya, a les primeres que es van organitzar, hi assistiren nens i nenes d'escoles públiques i privades. Fou una altra manera d'enfocar i de millorar, en certa manera, l'aprenentatge i l'educació dels infants. Una de les coses que els va agradar més al professorat del grup escolar

esmentat va ser el fet d'estar tot el dia a l'aire lliure i que els nens experimentessin i es relacionessin entre ells. Es van dur a terme fins al 1923 en què es varen aturar degut a la dictadura de Primo de Rivera. I amb el moviment franquista van tenir un altre moment de recessió.

Un dels primers llocs on es va començar a enraonar i discutir sobre l'acció renovadora va ser a Girona, s'hi van dur a terme les "Converses de Girona"¹⁷, que van ser molt influïdes per l'anomenada "Nova Educació" d'Espanya i Catalunya. Exactament van començar al 1903 a la ciutat esmentada i, a mesura que hi anava participant i col·laborant més gent, es va anar estenent per la resta del territori català. Una de les frases dites per un dels col·laboradors i que ho fa palès és la següent: "...s'escamparà a tota la província de Girona, passant també a Tarragona i Lleida, i més tard a Barcelona, esdevenint la gran base del formació pedagògica renovadora del magisteri català".¹⁸ Va començar amb un grup de mestres de les terres gironines que sempre havien tingut un fort anhel de canvi i que es van reunir a la seva ciutat amb l'objectiu de compartir experiències i vivències per intentar canviar i millorar l'educació del moment. Segons Salomó Marquès, un participant en aquestes converses, eren: "trobades convocades, preparades i fetes per mestres"¹⁹. Tenien un gran valor formatiu per trobar noves maneres, recursos i estratègies de modificar l'ensenyament. Parlaven de les mancances, els defectes i els inconvenients que ells mateixos trobaven a l'hora d'exercir la seva professió, ja que, creien que la millor manera de formar-se era parlar entre ells i així intentar assolir un objectiu comú. Els temes de conversa eren variats, a gust dels integrants del grup, encara que sempre anaven enfocats cap als assumptes citats.

La primera conversa va ser convocada per la revista *El defensor del magisterio* el 28 de juny de 1903 i tingué lloc a l'escola de Josep Dalmau Carles, esmentat anteriorment. El tema principal van ser els treballs manuals dels alumnes als centres educatius. Hi varen participar Silvestre Santaló²⁰, gran mestre renovador del qual parlarem més endavant, com a director i mediador, el seu germà, Miquel Santaló²¹, Mre Teresa Cusidó, Mre Àngels Curró i altres mestres.

¹⁷ A diferència d'una conferència podríem dir que els participants parlen i discuteixen dels temes que s'hi tracten, bàsicament és per això que s'anomenen converses.

¹⁸ Pallach i Carolà, Josep. *Socialisme. Aportacions de Josep Pallach*. Barcelona, 1978, Ed. Eumo.

¹⁹ Marquès, Salomó. *L'escola*. Col·lecció de quaderns de la Revista de Girona. Diputació de Girona, Girona.

²⁰ Silvestre Santaló i Parvorell (1875-1960) fou un pedagog català molt important per al moviment de renovació. Era un dels responsables i incentivadors de l'acció a Girona. La seva tasca dins d'aquest món va ser instaurar i fomentar la implantació d'una escola viva encarregada de ser la màxima autoritat en la matèria.

²¹ Miquel Santaló i Parvorell (1887-1962) va ser un mestre rellevant en aquesta època. Era un geògraf, polític i pedagog català. Va escriure una obra titulada *Lo que puede hacer el magisterio por la cultura* (1916) on exposava el seu pensament i punt de vista després les converses.

Altres educadors que hi van participar van ser Cassià Costal, Carme Auguet i Ignasi Jordà, tots docents de la ciutat de Girona.

Com que aquesta primera conversa va tenir molt d'èxit i interès popular va donar lloc a moltes altres. La segona va ser a Figueres el 13 d'agost del mateix any i s'hi va discutir d'educació cristiana. La següent va tenir lloc a Olot i el tema principal va ser "l'extensió escolar." La quarta va tornar a Figueres i els temes gramaticals van ser el centre de la conversa. I la cinquena i última es va situar a Girona i s'hi va parlar dels projectes d'estiu.

Una de les escoles més importants a l'època i el primer model de l'acció renovadora al nostre territori, fou el grup escolar Joan Bruguera. Era un centre molt bonic, amb dependències i espais específics i amb un professorat i personal de gran prestigi. Formaven grups de classe separats: *"Y establecer por vía de ensayo una especie de graduación de la enseñanza, formándose con todos los alumnos de las escuelas elementales dos grandes grupos, a cargo cada uno de ellos de un maestro"*²², és un dels textos on es veu reflectit allò que volien.

Imatge 11: Centre educatiu Joan Bruguera

Silvestre Santaló va ser un gran impulsor d'aquest centre i volia fer-la una "escola graduada".²³ Aquest centre educatiu el va inaugurar l'ajuntament de Girona el 4 de novembre de 1908 i va incloure els discursos dels personatges més importants dins del moviment renovador, com ara Silvestre Santaló o Josep Dalmau Carles, explicant la seva voluntat i intenció amb la creació del centre.

Aquesta escola comptava amb un professorat de gran nivell, amb els dos mestres més importants, els germans Santaló, i d'altres com Maria Baret o Antònia Llop. Era un lloc descrit per moltes persones com bonic i alhora efectiu, que era una de les característiques més importants que es buscaven. Una altra base d'aquest centre, i de l'escola nova, eren els treballs als espais exteriors de l'aula, per exemple: cant, produccions manuals, excursions, sortides, etc. que també formen part del procés d'aprenentatge dels més petits. Un dels seus creadors, Silvestre Santaló, ho fa palès en aquesta frase: "Integrar l'escola a l'entorn i fer entrar l'entorn a l'escola és un dels objectius més importants d'aquesta".

²² Marquès, Salomó; Puigbert, J. *75 anys del Grup Escolar de Girona (1911-1986)*. Escola Joan Bruguera. Girona.

²³ Jordi Feu i Gelis, mestre i col·laborador del moviment de la renovació pedagògica, definia les "escoles graduades" com: "l'aposta per un model organitzatiu que s'empara en pressupòsits científics i racionals i que és reveladora d'un nou paradigma pedagògic, intel·lectual i polític".

Un dels objectius d'aquest centre va ser acostar els nens a la societat: *"...Educar para el bien común [...] hacer que vea esa mancomunidad de fuerzas, necesaria en la vida social; que toque sus positivos resultados; que viva en su ambiente desde el momento mismo en que entra a formar parte de esa pequeña institución social, de importancia tan grande, cual es la Escuela primaria"*.²⁴

Ploma i llapis és la revista que es va crear arran de tota aquesta sèrie d'iniciatives dins de l'àmbit de l'educació, incloses també les "converses pedagògiques".

Malauradament, aquestes converses es van veure aturades per una de les dictadures més feixugues de la història d'Espanya, la de Primo de Rivera del 1923 al 1930. No es va poder renovar ni millorar més a causa del dictador, que va implantar el model educatiu tradicional i antic una altra vegada.

Des de principis d'abril del 1931 fins el mateix mes del 1939 va haver-hi la Segona República Espanyola, on no hi havia cap limitació i per tant, la renovació pedagògica va tirar endavant, encara que no van poder fer gaire cosa. Es van poder realitzar i donar a conèixer un gran nombre d'estudis renovadors, innovadors i diferents als que ja havien fet. Tenien moltes il·lusions i esperances en el nou model educatiu. Aquest període dins del món de l'educació se'l pot anomenar de les "pedagogies republicanes".

Miquel Santaló i Cassià Costal van ser els personatges més rellevants al respecte. Una de les tasques cabdals va ser promoure la creació d'altres centres educatius, es va fundar, per exemple, l'escola de Montjuïc a Girona, que alguns professionals van definir com "un edifici que permet la interrelació entre cultura-esport-higiene" o "palau de cultura i d'ensenyament".²⁵ Fou i és una gran escola a l'aire lliure, ja que té molts beneficis i avantatges pedagògics.

Imatge 12: Escola de Montjuïc, Girona

El primer director va ser Silvestre Santaló, que la descriu d'aquesta manera: "...un dels més bells exemples d'arquitectura racionalista de la ciutat de Girona, amb les seves plantes distribuïdes segons les funcions de les parts que l'integren. Un centre escolar com a construcció funcional i que romp amb els cànons habituals i que parla d'un marc modern, digne, i simple per a la funció social que ha de complir l'escola en una

²⁴ Marquès, S. ; Puigbert, J. *75 anys del Grup Escolar de Girona (1911-1986)*. Escola Joan Bruguera. Girona.

²⁵ Marquès, Salomó; Puigbert, J. *75 anys del Grup Escolar de Girona (1911-1986)*. Escola Joan Bruguera. Girona.

democràcia... Un nou marc per a una escola feta amb la voluntat d'exercir una influència decisiva que perdurarà tota la vida; influència que els nens trameten als grans que, alhora, són en contacte amb l'escola."²⁶ Altres centres d'aquest tipus van ser el grup escolar de nois Ramon Turró, o l'escola del carrer Eiximenis de noies.

"La proclamació de la Segona República Espanyola farà de l'educació una prioritat. Tanmateix, la voluntat regeneracionista es troba amb una crua realitat: l'escola no arriba a la majoria de la població. D'aquí que la principal política educativa sigui de construir escoles i reclutar mestres."²⁷ Aquest és un fragment on podem veure de manera clara un dels objectius d'aquest període històric: la creació d'escoles.

Aquest segon període de millores educatives es va veure afectat per la implantació del règim franquista. Francisco Franco (1939-1975) mai va voler modificar ni millorar l'educació, és més, podríem afirmar que la va fer retrocedir i usar mètodes d'aprenentatge que feia molt de temps que no eren utilitzats.

Després de la guerra civil espanyola (1936-1939) va començar un període molt dur per a l'educació. Totes les escoles van passar a ser controlades de manera estricta per l'estat. La regidora de cultura de l'ajuntament de Girona durant la república, Antònia

Imatges 13 i 14: Escoles a l'època del Franquisme

Adroher, va llençar un missatge on expressava el seu sentiment de lament: "... Jo volia que tots els infants de Girona tinguessin escola com més aviat millor i que s'hi trobessin bé per poder treballar i aprendre en les millors condicions possibles. Tots volíem lligar l'escola a la vida i fer-la viva i activa..."²⁸ Aquí podem veure que tots aquells objectius o propòsits que tenia el consistori no es van poder dur a terme de manera satisfactòria. Durant el Franquisme, l'educació renovadora catalana i espanyola fou aturada. I si, en algun cas, algú l'aplicava, havia de ser en secret, sinó es veuria sotmès a mesures repressives. La dictadura va imposar normes i controls molt durs. La crema de llibres, de material didàctic i pedagògic, la prohibició de l'aplicació d'alguns dels sistemes d'aprenentatge, l'exili, l'empresonament i l'assassinat

²⁶ González-Agàpito, J.; Marquès, S.; Mayordomo, A.; Sureda, B. *Tradicció i renovació pedagògica 1898-1939*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona.

²⁷ Extret de la revista *Docència* del sindicat de Mestres Ustec-stes.

²⁸ Recuperat del document: Feu Gelis, Jordi. "La renovació pedagògica al llarg dels segles XIX i XX".

d'alguns mestres renovadors més cabdals en són exemples. I es van construir escoles fredes, tristes i lletges. No era una educació ni entusiasta ni satisfactòria per l'alumne. Va ser una etapa en la qual no es va veure cap tipus de renovació pedagògica.

Tota la renovació pedagògica va ser bandejada i es va imposar un model molt arcaic i repressiu. Aquest tipus d'educació es va anomenar "Educació Nacional Catòlica" que pretenia educar l'alumnat en els principis polítics de la dictadura feixista.

Van ser uns anys molt difícils i durs per a l'educació i també per a totes les persones que hi treballaven i que hi participaven, ja que tot allò que els havia costat temps, feina, constància i esforç es va veure afectat per la imposició del sistema educatiu franquista.

Al cap d'un temps, aproximadament al 1960, quan molts historiadors ja ens situen al tardofranquisme, l'escola nova va poder reprendre i tornar de nou. Arreu de Catalunya, a les escoles d'estiu es van dur a terme les "Converses del segle XX".

Van començar així els moments de més esplendor en l'acció renovadora malgrat les grans dificultats que es van trobar. Una de les accions més importants va ser tornar a implantar l'ensenyament del català després de ser abolit. Un personatge citat anteriorment i rellevant al territori català fou Rosa Sensat que va fundar escoles d'estiu, tallers educatius, cursos, etc. En aquest moviment educatiu també hi van participar altres professionals, com Enric Lluch, Marta Mata i Jordi Cots, entre d'altres.

A grans trets, podríem afirmar que aquest tipus de centres educatius van ser similars als de la segona República.

Un altre fet que ha estat cabdal dins de l'acció renovadora ha estat la creació de les escoles d'estiu²⁹ de l'associació Rosa Sensat, fundades al 1971. Les del 1972 i 1973 van servir de crítica de la situació educativa del moment i de reivindicació de la catalanització de l'escola i de l'escola viva. A partir d'aquestes se'n van anar fundant, cada vegada més, de manera que els mestres van estar més preparats per als canvis o modificacions que tant demanaven, per superar les situacions anteriors i poder afrontar, junts, les que vinguessin. En poques paraules, podríem manifestar que són semblants a les "converses pedagògiques" del 1903.

El 1979 va començar el moviment de "mestres per a una escola de Catalunya" amb la intenció de buscar millores educatives.

A poc a poc, les escoles d'estiu es van anar fent més petites, sense causes conegudes, fins a arribar al punt que quasi no en va quedar cap. Aquest assumpte actualment està en estudi pels professionals de la recerca dins de l'àmbit de l'educació. Alguns

²⁹ Les escoles d'estiu són unes agrupacions de mestres i de professionals dins del món de l'educació amb un objectiu concret i comú: la modificació de l'ensenyament per tal d'afavorir i de fomentar la participació de l'alumne.

d'aquests atribueixen les causes a un desinterès de la societat, i en concret, dels mestres.

Un dubte que actualment és molt present, encara que no s'estigui dins d'aquest món, és si encara hi ha moviment de renovació pedagògica avui dia. Probablement això passa perquè no és un dels temes dels quals se'n parli gaire, no obstant es pot afirmar amb seguretat que sí que existeix i que continua l'acció renovadora, amb personal docent i escoles implicades.

Imatge 15: Eduard Vallory

La seva finalitat és contribuir a la formació dels més petits per tal que puguin treballar, adaptar-se i viure en una societat que està en constant canvi i en la qual no viuen sols. "Replantejar el propòsit de l'educació i l'organització de l'aprenentatge, des d'una visió holística que superi les dicotomies tradicionals entre aspectes cognitius, emocionals i ètics, i alertant-nos del risc de posar tot l'èmfasi en els resultats dels processos educatius deixant de banda el procés d'aprenentatge." Aquesta és una de les frases d'un parlament d'Eduard Vallory, president del centre UNESCO de Catalunya.

El professorat vol nens i nenes crítics, observadors, lliures, tolerants, feliços i curiosos. I és per això que l'educació ha de tenir canvis i modificacions. Infants que pensin, facin i convinguin amb la societat que els envolta. Gutiérrez, en el seu article *Ambients d'Aprenentatge a l'Aula*, ho explica de la següent manera: "En aquests temps en què els paradigmes de l'educació estan transformant-se d'un aprenentatge centrat en l'ensenyament a un aprenentatge en l'alumne [...] es fa necessari repensar la pràctica docent, el paper dels alumnes i l'ambient d'aprenentatge on es desenvolupa el mateix".

Ernest-Slavit diu: "No existeix una única i uniforme forma d'aprendre i que és tasca dels educadors identificar i nodrir els diferents talents que tenen cadascun dels alumnes"³⁰. Aquest lema és una de les bases més importants dins de l'escola viva. És rellevant que el mestre sàpiga trobar aquell tipus d'activitat que fomenti i que enriqueixi l'alumne. I també ho és el fet que els docents coneguin el desenvolupament del cervell que puguin afectar o malmetre el procés d'aprenentatge.

Tots aquests fets i accions són els que han portat a altres pràctiques educatives, com ara: els ambients, els espais i microespais d'aprenentatge.

³⁰ Ernest-Slavit, G. Educación para todos: La teoría de las Inteligencias Múltiples de Gardner. *Revista de psicología de la PUCP*. Recuperat de: <https://dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/4531340.pdf>

La següent frase de Gerver resumeix quina és la feina dels educadors: “Els mestres realment bons posseeixen l’habilitat d’inspirar interès i després crear un aprenentatge que permeti que els nens explorin, qüestionin i descobreixin per si mateixos... la nostra feina com a educadors és garantir que els nostres alumnes sàpiguen que són responsables del seu aprenentatge i que són ells mateixos els qui tenen el poder per controlar la seva vida.”³¹

Finalment, vull tornar a fer referència a la darrera reflexió de la primera part. Si tants mestres, pedagogs, i en general, professionals de l’educació, porten tants anys duent a terme una acció renovadora, deu ser per què hi ha alguna cosa que no funciona.

3.3. Dos punts de vista diferents

La societat evoluciona cada vegada més cap a una manera de viure, de ser i de fer diferent a la d’anys enrere. Dins d’aquest conjunt, també s’hi inclouen els nens i nenes més petits i un dels pilars més importants per a ells és l’educació. Un gran nombre de mestres continua utilitzant mètodes d’ensenyament molt tradicionals (utilitzats des de fa més de cinquanta anys). Que el protagonista de l’aprenentatge sigui el professor i l’alumne només tingui el paper de recaptar informació n’és un clar exemple.

“Tot organisme viu té una estructura interna creada a partir d’uns patrons genètics. I és aquesta estructura interna la que ha de guiar les interaccions amb l’entorn, sobretot en els anys del creixement, per tal que l’organisme es desenvolupi adequadament.

Tot organisme viu no tan sols té l’objectiu d’esdevenir allò que en potència ja és, sinó que també té una tendència a existir dins d’uns paràmetres de benestar i equilibri. I per aconseguir aquest benestar, cal que trobi satisfacció a les seves necessitats internes. Si les pressions externes no permeten això, aleshores l’organisme pot desequilibrar-se a molts nivells: somàtic, emocional, cognitiu, etc.”³²

Imatge 16: Jordi Mateu

Aquest dos petits textos de Jordi Mateu, director del CAIEV³³, ens fan pensar i reflexionar sobre el desenvolupament humà, un dels principis de l’escola viva. El que ens ve a dir, relacionant-ho amb l’era de l’educació, és que l’aprenentatge hauria de

³¹ Gerver, R. Crear hoy la escuela del mañana. Recuperat de: http://innovacioneducativasm.aprenderapensar.net/files/2012/05/139934_Crear-hoy-la-escueladelma%C3%B1ana2.pdf

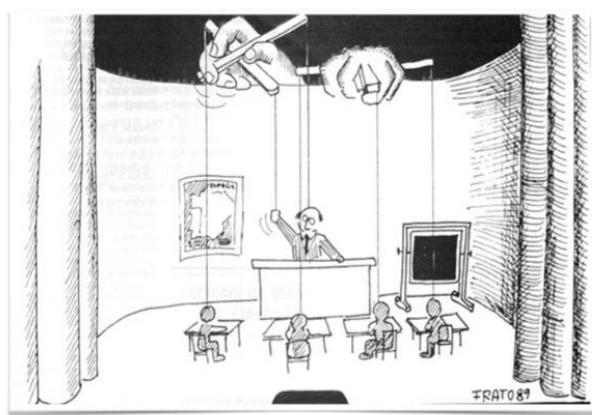
³² Mateu, Jordi. CAIEV. L’escola viva. Recuperat de: <https://caiev.com/>

³³ L’Associació CAIEV (Centre d’Assessorament i Investigació d’Educació Viva) és una associació sense ànim de lucre, que té com a objectiu promoure la investigació i fer difusió sobre l’escola viva.

satisfer, afavorir i fomentar totes aquelles necessitats i característiques bones de l'alumne.

El que es vol i es busca actualment és innovar, incorporar coses noves que complaquin els joves i els infants.

Un altre aspecte interessant en el qual es fixa molt l'escola viva és la llei d'educació vigent a Espanya. Aquesta marca que ha d'haver-hi una educació basada en el desenvolupament de competències³⁴, és a dir, de moltes àrees. Molts professionals d'aquest àmbit afirmen que és una acció molt complicada i complexa, ja que, quasi bé mai, es poden arribar a adquirir totes.

Imatge 17: Escola tradicional

L'actual currículum de l'escola nova es basa en la competència "d'aprendre a aprendre", és a dir, ser capaç de saber fer a partir de l'experimentació i de les vivències pròpies. Segons la Comissió Europea, aquest concepte fa referència a "la capacitat de l'alumnat a organitzar i gestionar el propi procés d'aprenentatge detectant les seves pròpies necessitats i coneixent les habilitats pròpies, per així superar

obstacles i adquirir nous coneixements a partir de l'aprenentatge anteriorment".³⁵ D'acord amb aquesta definició l'escola hauria de tenir una sèrie d'espais per poder-ho posar en pràctica.

Un dels lemes d'aquesta manera d'aprendre és "fer, dir, pensar, i sentir", és a dir, una educació que no es lligui només a una pedagogia i/o metodologia.

Aquesta escola nova, també s'anomena "viva", perquè es creu que l'educació ha de reflectir allò que som els humans, és a dir, éssers vius. Segons el CAIEV, la vida es manifesta a través nostre i l'aprenentatge també és una acció viva.

³⁴ Fet d'entendre pregonament en una matèria. (segons el DIEC).

³⁵ Recuperat de: <https://caiev.com/>

En aquesta taula podem observar les diferències entre l'escola tradicional i la nova a partir d'uns criteris de comparació.

CRITERI DE COMPARACIÓ	ESCOLA TRADICIONAL	ESCOLA NOVA
Objectiu	Transmetre informació i normes.	Socialització i felicitat del nen.
Funció	Transmetre coneixements específics.	No es limita a transmetre coneixements específics, sinó que busca preparar a l'individu per a la vida.
Continguts curriculars	Formats per informació social i històricament acumulada.	Donat que l'escola prepara per a la vida, aquests continguts no han d'estar separats artificialment de la vida.
Organització dels continguts curriculars	S'organitzen segons la seqüència cronològica i són de caràcter acumulatiu i successiu.	S'organitzen des del simple cap complex, del real a l'abstracte.
Metodologia d'aprenentatge	És garantit per l'exposició del professor i la repetició d'exercicis.	El nen genera el seu coneixement. L'infant, l'experimentació, la vivència i la manipulació ocupen un paper central.
Avaluació	Busca fins quin punt han estat assimilats els coneixements transmesos pel mestre.	És integral i s'avalua a l'alumne segons el seu progrés individual. No existeix la competència entre alumnes.

Taula 1: Postulats de l'escola tradicional i l'escola nova. Font: Jiménez (2009).³⁶

Es poden observar moltes diferències entre els dos tipus d'escola. A banda dels criteris exposats, també hi ha algun matís molt significatiu que és el canvi de rols dels mestres i dels alumnes.

Els mestres deixen de ser transmissors d'informacions, de coneixements i d'ordres i passen a ser professionals que acompanyen, ajuden, guien, estimen i respecten un grup d'infants per a preparar-los per al futur, dit amb unes altres paraules, per a la vida.

³⁶ Font: Jiménez, Á. M. (2009): *La escuela nueva y los espacios para educar*. Revista *Educación y Pedagogía*.

I els alumnes ja no són només receptors de coneixements innecessaris d'estudi, sinó que són els protagonistes del seu propi aprenentatge i coneixement, és per això que se'ls deixa experimentar, que siguin lliures dins de l'aula, ja que investiguen, proven, assagen, modifiquen, construeixen, destrueixen, parlen, es relacionen, inventen etc. És un lloc on aprenen a cooperar, a ajudar-se, a respectar-se, a solidaritzar-se etc. que són aspectes bàsics de la vida.

Un punt que no s'ha d'oblidar és que els mestres passen d'ensenyar de la manera tradicional a acompanyar l'alumne amb les següents accions: estar atent, observar-lo, escoltar-lo, confiar en ells, respectar-lo etc.

Una diferència cabdal també són els currículums de les dues escoles. A la tradicional s'utilitzen els llibres de text, i la informació és històrica i no ha canviat en molts anys. En canvi, a la nova, no s'ensenyen coneixements exactes i concrets, com ara, en quina data precisa va començar la Primera guerra mundial, ja que aquesta no té un gran significat per a poder afrontar i resoldre problemes i reptes de la mateixa vida en la que vivim.

I, com que l'escola nova parteix de la base que és una preparació per a la vida, el currículum no és ni acumulatiu ni successiu, sinó que és el dia a dia el que el va organitzant, i els problemes i dificultats van sorgint a mesura que aprenen.

La metodologia d'aprenentatge és la diferència més rellevant. En el model educatiu tradicional s'aprèn a base de repetir el mateix exercici un gran nombre de vegades per tal d'acabar fent-lo bé i memoritzant dates i informacions només per poder superar els exàmens. Si ens parem a pensar, aprendre d'aquesta manera és la simple memorització sense comprensió dels continguts i s'oblida de manera fàcil.

D'altra banda, a l'escola nova, el nen, aprèn satisfactòriament de manera individual o grupal a partir de la seva llibertat, experimentació, vivència i manipulació.

I per últim, també canvia l'ítem de l'avaluació. En el model antic s'avalua si l'alumne ha assolit totes les competències i coneixements transmesos pel mestre. Aquest, ho avalua per mitjà de controls i notes del zero al deu, cosa que des de l'altre punt de vista ha de valorar l'alumne de manera total i no existeix la competència entre estudiants ja que cadascú té el seu propi informe.³⁷

Un organisme molt important i que tampoc apareix aquí és la família. Aquesta vetlla pel benestar i la integritat de l'infant i és una de les raons per la qual l'escola hi ha d'estar oberta.

³⁷ L'informe dels alumnes del nou model educatiu, integra una explicació breu de cada espai educatiu que ha treballat el nen/a, amb els objectius i què s'hi fa a cadascú i també inclou com ha reaccionat el seu fill/a en aquesta nova manera de treballa i què ha experimentat. D'aquesta manera s'informa les famílies com va el procés d'aprenentatge del nen/a.

La família i la comunitat educativa tenen un objectiu comú: el benestar del nen i és per això que s'han de preocupar i tenir-ne cura.

Una altra característica molt important de l'escola nova és que acull tot tipus d'alumnes, dit amb unes altres paraules, que admet alumnes amb necessitats educatives especials i que no poden seguir els continguts dels currículums ordinaris. A aquests estudiants, s'intenta no treure'ls de l'aula per tal de normalitzar les seves dificultats, encara que si n'hi ha algun que ho requereixi de manera important és atès unes hores per un/a vetllador/a.

És interessant conèixer el manifest sobre el model educatiu de l'escola nova elaborat per Jenny Silvente que proclama:

- Una educació respectuosa i llibertària, respectant els ritmes i els temps d'aprenentatge de l'infant. De vegades mai pensem que els infants tenen una naturalesa i unes necessitats que cal respectar per a que puguin créixer i madurar amb equilibri i benestar.
- Un ensenyament global, és a dir, que no estigui repartit ni en assignatures ni en àrees, que sigui una preparació per a la vida futura.
- Una ensenyança creativa. L'art té un paper molt important dins d'aquest tipus d'escola, ja que diuen que és una manera de poder-se expressar, crear i descobrir coses noves.
- Una instrucció integral, que posi a prova totes les dimensions i coneixements de l'infant per a poder a prendre i arribar a tenir un nivell molt satisfactori.
- Una formació antiautoritària. Per molts professionals és una de les més importants ja que s'ha de partir de la base que tots som iguals i tenim els mateixos drets i alhora deures.
- Una docència comunitària, s'ha d'aprendre a conviure i estar amb gent. És rellevant, ja que aquesta, és una de les més bàsiques per saber viure en comunitat i societat.
- Una educació viva, és a dir, que estigui en contínua evolució i que tingui canvis freqüents per tal de modificar-la i millorar-la.
- Un mestratge vivencial, dit amb altres paraules, que les coses vives i que has viscut, són les situacions en les quals aprens més.
- I una ensenyança activa, que cada alumne tingui una activitat pròpia.

Amb tot això, es pretén que el nen, quan acabi l'ensenyament sigui:³⁸

- Capaç de poder enfrontar-se a qualsevol problema o dificultat que se li posi al davant.
- Protagonista de tots els seus actes.

³⁸ Segons Jenny Silvente.

- Curiós de fer coses noves, de voler descobrir el món, viatjar...
- Despert i amb ganes d'empescar-se a nous projectes i desenvolupar les seves idees.
- Disposat i actiu, és a dir, estar en moviment i mai estar mandrós.
- Atrebit, ja que el que es busca és que en les situacions de risc i perill sàpiga sortir-se'n i també que aposti per nous propòsits.
- I que tingui molt present les seves vivències i experiències per tal de saber què fer en cadascuna de les situacions difícils que es trobi.

Al 2006 es va crear una aliança entre centres, comunitats i entitats educatives que promouen l'ensenyament del model educatiu de l'escola nova que s'anomena Escola Nova 21. Aquesta organització treballa de manera conjunta amb el Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya i amb altres associacions d'accions renovadores.

L'Escola Nova 21 proposa el "marc d'escola avançada", que és un dels seus objectius. Un propòsit rellevant és que l'alumne gaudeixi de l'aprenentatge amb dignitat, salut i benestar, ja que són algunes de les coses bàsiques per tal de viure correctament. En

poques paraules, el que volen és l'actualització del model educatiu.

Imatge 18: Logo de la nova escola 21

Planteja un propòsit educatiu que rau en desenvolupar les competències bàsiques per tal d'assolir els reptes individuals i col·lectius.

Segons la UNESCO, hi ha quatre pilars fonamentals que són la base d'aquest nou tipus d'aprenentatge.

- Aprendre a conèixer, és el primer, i el que té com a objectiu és comprendre el món i totes les dificultats.
- Aprendre a fer, és a dir, saber treballar i participar en societat i en equip.
- Aprendre a conèixer, el que és més important d'aquest és inculcar els valors que fonamenten els drets humans, com ara: la pau, la violència de gènere, la llibertat...
- Aprendre a ser i a saber-se conèixer un mateix, en altres paraules, tenir la capacitat d'autoavaluació, i sobretot, posseir capacitats auto-analítiques.

Emoció, motivació, afany i esforç són quatre mots que podrien descriure l'Escola Nova 21 de manera perfecta. Entre d'altres característiques, és molt important que l'alumnat sigui el centre de l'aprenentatge.

Al territori català podem trobar un gran nombre de centres escolars adherits a aquesta nova manera d'aprendre. Dins d'aquesta llista, en podem trobar de tres tipus: escoles

en xarxa, que són el conjunt de col·legis que utilitzen la pedagogia de l'escola 21 i de la nova, els següents són els centres de mostra representativa, que són tots aquells més exemplars i models dins d'aquest camp, i finalment, les escoles impulsores que són les que fomenten la implantació i el començament d'aquesta metodologia.

El propòsit de l'Escola Nova 21 per a aquesta actualització de l'educació que tants professionals demanen es resumeix en aquest text: "L'objectiu final és que tot infant, independentment del seu context i condicions, pugui gaudir en qualsevol centre del Servei Educatiu de Catalunya, d'experiències d'aprenentatge emprenedores i rellevants que li permetin desenvolupar el seu projecte de vida amb dignitat, sentit i benestar." ³⁹

Per acabar aquest marc teòric, vull esmentar la incidència d'aquesta llarga informació en l'actualitat educativa.

Avui dia, existeixen associacions de mestres que promouen les accions renovadores pedagògiques. L'associació de mestres Rosa Sensat n'és un clar exemple. Aquesta organització ofereix formació a les seves escoles d'estiu, debats, jornades... Té una obra, titulada *Perspectiva escolar* on explica la seva tasca dins del món de l'educació i en renovació escolar. N'hi ha una altra anomenada Associació de moviments de renovació pedagògica, que és un grup de mestres catalans implicats en la innovació educativa.

Alguns dels centres educatius amb més prestigi dins de l'àmbit de l'escola nova són: els Encants i el Congrés d'Indians de Barcelona, i, a la nostra comarca, la Dr. Alberich i Casas de Reus, entre d'altres.

Imatge 19: Escola dels Encants, Barcelona

Imatge 20: Congrés dels Indians, Barcelona

³⁹ Recuperat de: <https://caiev.com/>

4. METODOLOGIA

4.1. La primera feina

Abans de començar el treball de recerca vam haver de triar el tema. Finalment, després d'haver dubtat entre dos títols, vaig decidir engegar aquest. Una de les primeres tasques va ser preguntar a la professora Carme Girona si podria ser la meva tutora. Abans de saber la seva resposta, vaig començar fent un petit formulari on haves de posar-hi el títol i una breu descripció del teu treball. Quan vaig saber, de manera segura, que la Carme seria la meva tutora vam començar a preparar el projecte del treball de recerca on, ordenadament, vam planificar i estructurar la recerca per tal de veure els resultats de l'aplicació d'un material pedagògic amb el sistema d'espais educatius d'aprenentatge a uns nens de primària.

4.2. Centres educatius

4.2.1. Visites a escoles

Tot seguit, després d'haver fet una primera recerca de manera general, vaig començar a visitar escoles per tal de recollir informació i sobretot, poder imaginar-me com tota aquesta sèrie de conceptes i principis teòrics, esmentats als apartats anteriors, s'apliquen dins de l'aula mitjançant els diferents espais educatius.

Al llarg del treball de recerca, he visitat cinc centres: les escoles La Canaleta i Miramar de Vila-Seca, la Dr. Alberich i Casas de Reus i la Mas Clariana de Vilafortuny. Les visites les vaig fer entre el juny (Miramar i Alberich i Casas) i a l'octubre (Mas Clariana). Pel que fa a l'escola Joan Miró de Miami Platja l'he visitat en diverses ocasions durant el mateix període.

Abans d'anar-hi vaig preparar una graella amb vint ítems variats per tal de poder enregistrar-hi la informació de manera ràpida i efectiva, i poder observar com les diferents escoles s'organitzen i creen els espais d'aprenentatge. (veure annex pàg. 59).

Aquestes idees a observar que tenia previstes les podríem agrupar en quatre conjunts: el primer és la descripció de l'espai educatiu: nom, objectiu, freqüència del seu ús, etc. El material que usen és el segon apartat, i és molt important ja que en totes les escoles no utilitzen el mateix. El següent és com es sent l'alumne i què fa mentre juga i aprèn, és molt rellevant perquè una de les característiques de l'escola nova és que l'aprenentatge ha de satisfer les necessitats i les voluntats de l'alumnat. I l'últim són informacions menys rellevants com, per exemple, si hi ha servei de préstec als alumnes.

Les quatre visites han estat excel·lents i molt productives, ja que per mi ha estat una altra manera d'observar com els conceptes teòrics són aplicats a la pràctica. M'ha agradat molt també perquè he conegut una altra manera d'aprendre molt efectiva, atès que jo sempre havia vist l'aprenentatge tradicional.

4.2.2. Contacte amb l'escola Joan Miró

Un dels pilars fonamentals per a la realització del meu treball de recerca ha estat el centre educatiu Joan Miró de Miami Platja. Tot el professorat de l'escola, sobretot l'Eva, la directora, i la Mar, la cap d'estudis, m'han donat molt de suport i ajuda. Des del principi m'han facilitat poder entrar i estar en aules on hi havia classe per tal de poder imaginar-me com són els espais i poder preparar el meu.

A finals d'abril d'aquest any vaig fer arribar un correu a la direcció explicant que volia preparar un material per a uns alumnes d'infantil i em van citar a una reunió al centre on em van dir que no tenien cap mena de problema en què jo pogués desenvolupar-hi una part del meu treball de recerca. Al cap del temps, vaig ser jo qui els va fer una altra proposta ja que no m'acabava d'agradar el que havíem parlat. (veure e-mail de l'abril als annexos a la pàg. 79).

A partir d'aquest moment he estat en contacte amb elles per tal que em un seguiment del material que he fet i perquè no m'equivoqués al llarg de la realització. (veure la descripció i l'elaboració del treball al punt 4.5).

4.3. Recerca bibliogràfica

En un primer moment, vaig contactar amb l'Ester Madrid, una mestra d'educació infantil de l'escola Joan Miró, per tal que m'enviés una mica de bibliografia i webgrafia ja que em veia una mica perdut i no sabia ben bé per on podia començar la recerca. Per mi va ser molt important l'e-mail ja que em va facilitar l'enfocament de la recerca per al marc teòric. (veure correu de l'Ester a la pàg. 78 dels annexos)

Una de les fonts bàsiques del meu treball de recerca, que em va recomanar la directora l'escola Joan Miró, ha estat el llibre de la Jenny Silvente: *Dissenyar espais educatius*. És un llibre de formació per als mestres que jo he utilitzat com a eina de recerca. És una interessant i útil obra on es pot trobar un gran nombre d'informació sobre els inspiradors pedagògics, sobretot, sobre la preparació i l'aplicació dels espais educatius, com el d'aquest treball. Per tal de poder-lo utilitzar com a instrument d'estudi, vaig fer un correu electrònic a l'escriptora en què, també li vaig demanar assessorament. No obstant això, no ha pogut facilitar-m'ho per causes personals. (v. Pàg. 80 dels annexos).

Educar per ser i *La escuela slow* han estat altres obres que les he consultat per tal d'ampliar la informació. La primera és de Rebeca Wild, citada anteriorment, i la segona està escrita per Penny Ritscher, que parla dels temes d'infància que fan referència a Rosa Sensat.

En el terreny digital, he consultat diverses pàgines web, com la del CAIEV, la de l'Escola nova 21 o d'altres que contenen algunes de les biografies de les figures més importants. (veure bibliografia a la pàg. 50).

El document "La renovació pedagògica al llarg del segle XIX i XX" de Jordi Feu i Gelis ha estat una de les eines més importants per a fer la segona part del marc teòric.

He buscat la informació per a l'apartat de "dos punts de vista diferents", de la secció teòrica, al llibre citat de la Jenny Silvente i també a altres webs citades en paràgrafs anteriors.

Una web que em va donar la idea de quin material fer, és la plana "mi Montessori"⁴⁰ on s'hi pot trobar tot tipus d'idees de totes les àrees. Me la van recomanar quan vaig anar a l'escola Joan Miró com una eina útil per crear espais educatius.

4.4. Entrevistes i enquestes

La manera que he utilitzat per saber l'opinió dels mestres i dels professionals de l'educació ha estat preparar dos tipus d'entrevistes.

La primera és una d'individual a la directora de l'escola Joan Miró de Miami Platja. Vaig pensar que era una bona idea, ja que així recolliria una informació més concreta i que fes referència a la seva tasca dins del centre, que està en constant canvis a causa de la seva transformació cap a un model d'escola nova. Aquesta consulta a la responsable del centre la va respondre un dia a finals d'octubre al despatx de l'escola. (veure annex pàg. 88).

El segon tipus és una de molt breu i més genèrica, difosa en línia i feta amb els *google* formularis, una eina molt útil per a aquest tipus de tasques. És una entrevista que només va destinada a mestres que treballin en una escola que pertanyi als moviments d'acció renovadora. És per això que només l'he enviada a una seixantena de centres renovadors. (v. l'e-mail a la pàg. 80) L'objectiu era extreure informació de manera molt concreta de com veuen l'educació actualment. Podeu trobar el buidat de les enquestes i un breu comentari a l'annex pàg. 81.

⁴⁰ Web: <https://mimontessori.org/>.

4.5. Elaboració i aplicació del material

Una de les accions més importants del meu treball de recerca ha estat elaborar i aplicar un material pedagògic a uns alumnes de segon de primària per tal de dur a la pràctica tots els conceptes teòrics citats. Podeu veure una explicació més detallada a partir de la pàgina 39.

També vaig fer fotos i enregistrar vídeos per tal de crear un vídeo que recollís la experiència viscuda.

4.6. Dossier de seguiment

Una de les eines bàsiques per al desenvolupament del treball de recerca ha estat el dossier de seguiment, que és, un petit document on s'hi enregistren dades importants de les trobades amb la tutora. Inclou la feina presentada i la que s'ha de fer per al dia següent i els temes tractats, entre d'altres.

5. OBJECTIU I APLICACIÓ DEL MATERIAL

5.1. Els espais educatius d'aprenentatge

Les transformacions i els canvis sempre impliquen una modificació de mentalitat, d'actitud, de la manera de fer les coses, etc. Però, en el terreny de l'educació, és primordial, per al benestar i l'equilibri dels alumnes, l'ambient en què es treballa i s'aprèn, ja que és un aspecte que els influeix molt. Aquest text d'un dels mestres i pedagogs cabdals dins d'aquest àmbit, Loris Malaguzzi, ho il·lustra perfectament:⁴¹

“Valorem l'espai degut al seu poder d'organitzar, promoure relacions agradables entre les persones de diferents edats, crear un espai bell, proporcionar canvis, promoure eleccions i activitats, i el seu potencial per deslligar tot tipus d'aprenentatge social, afectiu i cognitiu. Tot això contribueix a una sensació de benestar i seguretat als nens. També pensem que, com s'ha dit, l'espai ha de ser una espècie d'aquari que reflecteixi les idees, els valors, les actituds i les cultures de les persones que viuen dins d'ell”.

Loris Malaguzzi

“La disposició de l'ambient influeix de forma significativa en aquells que l'ocupen” vull començar amb aquesta frase de Cabello⁴² ja que em sembla que és molt interessant i que porta a reflexionar.

Tant els adults com els infants, quan es troben en diferents situacions i espais senten i actuen d'una manera diferent. Per exemple, un bosc ens transmet calma i tranquil·litat i, en canvi, si anem a un centre comercial que està ple de gent, estem atabalats.

Amb tot això vull dir que els mestres i els professionals de l'educació han de tenir la capacitat de trobar uns espais que satisfacin totes, o gairebé totes, les necessitats i voluntats dels alumnes.

Els ambients d'aprenentatge estan subjectes a la pedagogia lliure i activa. Són uns espais educatius on s'afronta, d'una manera nova i diferent, l'organització dels alumnes, espais i materials per a proposar un lloc d'aprenentatge espontani. És un lloc on l'alumne és el protagonista i és el que participa de manera activa en totes i cadascuna de les activitats proposades. I el rol del mestre és acompanyar els integrants dels espais, fomentar-los i organitzar-los.

⁴¹ Malaguzzi, Loris. *L'educació infantil a Reggio Emilia*. Ed. Octaedro.

⁴² Cabello Salguero, María José. *Ciència en educació infantil*. Recuperat de la pàgina web: www.pedagogiamagana.com

Una de les accions que s'hi duu a terme més sovint és el joc, ja que és bàsic per al seu aprenentatge i funcionament i satisfà els seus interessos.

Són espais de comunicació, relació, actuació, observació, experimentació, construcció, emoció, etc. Segueixen el model "socioconstructiu", que es basa en relacionar-se i socialitzar-se amb els altres alumnes. Aquest text ho fa palès: "El repte d'aquesta metodologia és convergir els interessos i motivacions dels infants amb les intencions educatives de l'adult mitjançant propostes que tinguin en compte diferents àmbits com poden ser el científic, l'artístic, el social... i, en conseqüència, les diferents intel·ligències de la teoria de Gardner."⁴³

No hi ha uns continguts concrets ni específics que l'alumne hagi d'assolir, sinó que es basa en el seu propi ritme.

Els objectius dels ambients d'aprenentatge són els següents:

- Utilitzar el mètode de les provocacions⁴⁴ per tal que a l'alumne li cridi l'atenció algun joc o espai.
- Respondre a les necessitats i a les preferències dels integrants i així poder arribar a complaure tot allò relacionat amb els seus interessos.
- Fer que l'alumnat sigui el protagonista, l'experimentador i el creador del seu propi procés d'aprenentatge.
- Desenvolupar tot tipus de coneixements relacionats amb les situacions de l'ambient i relacionats amb la vida mateixa.
- Potenciar que els estudiants expressin amb total llibertat els seus sentiments i les seves emocions. El fet que es sàpiguen relacionar també fomenta el llenguatge oral o l'aprenentatge dialògic (treball cooperatiu).
- Capacitar els escolars per resoldre de manera autònoma els conflictes i les dificultats.
- Desenvolupar en els alumnes l'autonomia, l'autoconfiança i la seguretat en ells mateixos.
- Adquirir capacitats cognitives, sensorials i motrius a partir del joc.
- Fomentar la creació i, de manera directa, l'art.
- Interaccionar amb l'entorn i la natura.
- I per últim i molt cabdal, proclamar el benestar de l'alumne.

Per tot això, els ambients d'aprenentatge han de ser:

- Dinàmics i flexibles.
- Oferidors i generadors de l'opció del joc.

⁴³ Recuperat de la pàgina web de la Escola Nova 21. <https://www.escolanova21.cat>.

⁴⁴ El mètode de les provocacions consisteix en propostes dirigides a que l'infant treballi de manera més individual sense cap ajuda del mestre si és possible. La clau d'aquesta tècnica és la cura i l'ordre del material per tal que l'alumne ho pugui fer amb més facilitat.

- Facilitadors de la comunicació, de la relació i socialització entre els seus integrants.
- Tenir materials de tot tipus: tisores, cola, fulls, cartolines, pintura, plàstic, fusta, vidre, paper, cartró, naturals, etc. I s'han de modificar, canviar i millorar depenent de les variacions d'interessos dels alumnes.

Alguns exemples d'ambients són els següents: de calma, amb llums i ombres, de construcció i destrucció, d'exploració, de manipulació, etc. I d'alguns tipus de provocacions de preescriptura, matemàtiques i lingüístiques.

5.2. Els micro-espais

Dins de l'espai educatiu apareixen nous escenaris d'acció, els que anomenem micro-espais. Aquests els podríem definir de la següent manera: són zones de propostes, en les quals els nens i les nenes poden moure's lliurement i escollir totes aquelles activitats que siguin del seu gust i/o interès. Són espais que els ajuden a construir nous significats de la realitat que els envolta a través de l'entorn, la experimentació, el raonament, etc.

Una característica cabdal dels micro-espais és que es construeixen a partir de les necessitats que presenta l'alumnat. Cal remarcar que sempre hi ha un adult, el mestre, que és qui els crea, els regula i els compensa.

Els micro-espais han de cobrir les següents necessitats:

- Relacionar-se, ja sigui de manera individual o grupal amb els companys de la classe.
- Jugar al joc simbòlic, que no és res més que la representació de la realitat.
- Construir i desconstruir, explorar, descobrir, manipular, moure's, calmar-se, etc.
- Relacionar-se amb l'entorn i la natura.

Perquè s'entengui millor, cal remarcar que una escola, si vol fer de manera correcta i seguir els passos de transformació d'una escola tradicional a una escola nova, primer ha de començar a treballar amb els micro-espais per posar en pràctica l'acció de trobar la necessitat dels alumnes i crear-ne de nous. Quan aquest coneixement ja estigui assolit i l'espai de l'escola ho permeti, ja es pot intentar canviar tots aquests micro-espais a ambients d'aprenentatge, que són la màxima manifestació dels espais educatius de l'escola nova.

5.3. Elaboració del material

La fase prèvia a aplicar el material és elaborar-lo, una feina que requereix molt temps i dedicació. M'hi vaig passar bastant de temps, ja que per a mi era una part fonamental del treball. El procés de fabricació el podríem diferenciar en diverses fases:

Abans de tot, vaig demanar cita a la direcció de l'escola Joan Miró, centre educatiu en el qual he aplicat el material. Allà, em van proposar fer-ne un per a l'alumnat de segon de primària i que fos de caire lingüístic. Com em va semblar bé, vaig decidir que ja ho podia començar a tirar endavant.

El següent pas va ser la vista de la pàgina web www.mimontessori.com, recomanada pel professorat del centre educatiu esmentat, on vaig trobar un munt de material i idees que em van semblar perfectes i molt interessants per a l'alumnat del col·legi Joan Miró. Després d'haver-ne visitat d'altres, vaig decidir elaborar dos materials diferents inspirats en la web citada.

Aquests materials eren dos: un en el qual volia que els infants treballessin la capacitat espacial i alhora combinar-ho amb la comprensió lectora. I, l'altre, em va agradar que fes referència a la construcció d'un sintagma nominal amb un adjectiu. (veure objectius i descripció a les pàgines següents).

Una altra acció prèvia a la elaboració, molt rellevant per poder veure si aquest material seria correcte per a aquests nens/es, va ser que la Mar Novalbos, cap d'estudi del col·legi, hi donés el vistiplau i així poder començar a elaborar-lo el més aviat possible. La Mar no em va posar cap mena de problema i em va encoratjar a iniciar el material. Una de les coses que em va dir, va ser que aquest material era més adequat per als alumnes de segon de primària de la comunitat dels mitjans⁴⁵, ja que l'escola de Miami no té com a objectiu que els alumnes acabin P5 sabent llegir, de manera que al primer trimestre de primer de primària no tots sabrien fer-ho del tot bé.

A continuació em vaig apropar a una de les botigues que venen material divers per tal de fabricar el meu. I, finalment, després d'haver estat una bona estona allà, vaig trobar els instruments que tenia pensats per a fer-lo i d'altres, que a mesura que anava mirant vaig pensar que eren adequats.

I, finalment, després de molta feina, vaig acabar de fabricar el material. (a la pàgina 75 dels annexos li podeu donar un cop d'ull).

Mentre estava fent el material només pensava en les hores que cal dedicar a la seva creació, ja que no només és el fet de fer-lo, sinó que també és retallar-lo i d'altres

⁴⁵ L'escola Joan Miró de Miami Platja, com moltes altres centres innovadors, organitzen l'alumnat per comunitats. Parvulari n'és una, i s'anomena la comunitat dels petits. Primer, segon i tercer de primària en fan una altra, dita comunitat dels mitjans, i finalment, els cursos restants (de quart a sisè) formen la dels grans. Cada una té un coordinador, i la seva tasca és organitzar les activitats i feines.

accions cabdals. (Podeu veure aquesta idea reflectida en les enquestes a la pàgina 79 dels annexos).

5.4. Descripció del material

Com ja he dit abans, vaig preparar dos materials diferents per a aplicar-los als nens de segon de primària de l'escola Joan Miró. A continuació, en faig una petita descripció:

Primer material:

El primer material que vaig fer va ser el que havia de treballar la capacitat espacial i la comprensió lectora. Per poder practicar les dues competències alhora, vaig adquirir una caseta de fusta i uns ninots. També vaig fer unes targetes amb les posicions del lloc en una cara i amb una fotografia amb la solució a l'altra. L'activitat consisteix en agafar una de les targetes per la cara escrita i llegir-la de manera correcta. Amb aquesta acció el que estem aconseguint és que l'alumnat pugui aprendre a llegir sol i, sobretot, al seu ritme. Quan ja ho han entès, han de saber col·locar en la posició encertada el ninot. Un dels principis que té l'escola nova és que els nens tinguin la capacitat d'autoavaluació de manera que tots sols puguin saber si han realitzat l'activitat correctament o no. Perquè poguessin fer això, vaig fotografiar cada ninot en la posició correcta, com ja he dit, i la vaig col·locar al darrere de la part escrita de cada targeta. Per tant, els alumnes poden realitzar perfectament l'activitat individualment i, sense ajut dels mestres. (podeu veure imatges del primer material a la pàg. 75 dels annexos).

Segon material:

Amb aquest el que buscava era que els nens i les nenes sortissin de l'activitat sabent construir un sintagma nominal amb un adjectiu correctament. Per poder-ho fer, vaig comprar una capsa que tenia tres forats petits a la part de dalt, i una part de baix llarga i sense cavitats. A la part superior, hi havia en rectangles petits, determinants, noms i adjectius, respectivament, d'una sèrie d'objectes que hi havia en una bossa i, a la part inferior, per a un nivell més fàcil i amb la fotografia dels objectes, hi havia les frases ja construïdes per als alumnes a qui els costés més fer l'activitat que consisteix en agafar un dels estris de la bossa i, quan ja sap què és, agafar una petita targeta de cada forat de la part de dalt o bé la frase sencera de la de baix. De manera que han de saber utilitzar el gènere i el nombre de l'objecte, així com també trobar una qualitat adient per a cada un. (podeu veure imatges del segon material a la pàg. 76 dels annexos).

5.5. Objectius del material

Com que un dels objectius de l'escola nova és preparar l'alumnat per a la vida, els meus objectius principals amb aquest material de tipus lingüístic, eren treballar especialment la comprensió lectora, ja que penso que és una de les coses que més utilitzem al nostre dia a dia, per anar a comprar, per llegir un llibre o un diari, etc.

En el primer material volia treballar, com ja he dit, la lectura, també la capacitat espacial, dit amb unes altres paraules, saber orientar un objecte tenint una targeta amb el text escrit. Crec que és un aspecte cabdal a practicar ja que les posicions d'un objecte respecte un altre són importants per poder-se comunicar i descriure, per exemple, on estic en un moment determinat. També era fonamental, que els/les alumnes es puguin autoavaluar individualment i d'aquesta manera, saber si ho han fet de manera correcta.

En el segon, a més de treballar el fet de llegir, també s'incideix en la bona construcció de sintagmes i oracions que crec que una de les coses més importants tant parlar com escriure. És per això que vaig preparar aquest segon material, amb l'objectiu de saber combinar, tenint en compte el gènere i el nombre dels noms, un determinant, un substantiu i un adjectiu.

5.6. Drets d'imatge de l'alumnat

Per tal de poder enregistrar i fer vídeos i fotografies, vaig preparar un document adreçat a les famílies que incloïa dos fulls: el primer explicava què és el Treball de Recerca, quins objectius té, i el tema i segon i més important, demanava els drets d'imatge dels seus fills/es. (podeu veure aquests documents a la pàgina. 73 dels annexos).

5.7. Aplicació del material

Aquest material, es va aplicar a l'escola Joan Miró de Miami Platja els dies 4 i 5 d'octubre de 15 a 16.30 h i de 9 a 11 h respectivament.

El primer dia es va presentar el treball als alumnes amb la seva explicació corresponent. El que es va fer, primer de tot, va ser separar els alumnes del nivell de segon de primària en tres grups, i cada vint minuts, aproximadament, es van anar canviant de micro-espai. De manera que, es va explicar les normes i el funcionament del material tres vegades. Cal dir que, en aquest moment, els alumnes que van voler van poder fer una petita pràctica del material perquè així, l'endemà tot fos més fàcil.

Aquesta acció és important, ja que així els alumnes saben com han de treballar el dia següent sense tenir la necessitat de tornar-ho a explicar.

El segon dia es va dur a terme l'aplicació del material. Abans de començar van fer uns quants minuts de relaxació i de meditació amb la mestra, l'Alba Frígola, per estar més tranquils al llarg del matí. Un cop va acabar aquesta activitat, van començar les altres. Es van distribuir els materials per tota l'aula. Els meus alumnes es van situar a la catifa que estava al centre de la classe. I, a poc a poc, els nens i nenes van començar a jugar a tot, generalment, sense estar organitzats, encara que en alguns casos sí, com per exemple a les meves propostes només podien haver-hi dos alumnes en cadascuna, i d'aquesta manera vam evitar conflictes i discussions.

Van ser dos dies de molta feina, ja que preparar el material, fer fotos i vídeos i anotar tot allò important alhora no es gens fàcil, però va ser molt gratificant.

Per poder enregistrar de manera fàcil tot allò que era important per al treball, vaig preparar unes graelles on vaig introduir una sèrie d'ítems i després un breu comentari sobre cadascun. Són les de les següents pàgines:

Primer material:

ÍTEM	OBSERVACIONS
Comprensió lectora	En general podríem dir que aquest material ha cuidat molt la comprensió lectora, de manera que els alumnes han pogut entendre què hi deia a la targeta per tal de poder-la col·locar al lloc corresponent.
Capacitat d'autocorrecció	Al principi, quan se'ls hi va explicar, els hi va costar una mica d'entendre però a mesura que hi van anar jugant ho van comprendre perfectament.
Tranquil·litat, benestar i felicitat de l'alumnat	Molta tranquil·litat i ordre. Els va despertar molta curiositat i ganes de treballar. Van estar molt contents i feliços alhora que aprenien.
Respecte del ritme del procés d'aprenentatge dels nens	Sí que respectava el ritme de la majoria de nens, encara que en aquest tipus d'activitats es veu, sense cap mena de dubte, qui va més avançat i qui no. Cal apuntar que hi havia algun nen/a a qui va costar més i se'ls va haver d'ajudar amb la lectura fonema a fonema.
Atracció i interès per part dels nens i nenes	De les dues activitats proposades, va ser la que més interès va despertar als alumnes. Es suposa que era pels ninots i per la caseta de fusta.
Orientació i posició dels ninots	Aquest és un dels aspectes que més va sorprendre, hi havia posicions que no tenien cap mena de dificultat, com per exemple: davant, darrera, a sobre, etc. Però, sí que n'hi havia alguna, com al cantó, que pocs alumnes coneixien.

Imatges 21, 22, 23:
 Aplicació del treball,
 Miami Platja.

Segon material:

ÍTEM	OBSERVACIONS
Comprensió lectora	La capacitat de comprensió lectora en aquesta activitat era relativament fàcil, així que aquest aspecte es valora positivament.
Capacitat d'autocorrecció	Com a l'altre material, al principi va costar, encara que cal remarcar que aquest el miraven més alumnes abans de buscar l'objecte, cosa que no era l'objectiu proposat.
Tranquil·litat, benestar i felicitat de l'alumnat	Igual que l'activitat de les posicions. Molt d'ordre, silenci, en definitiva, molt bon ambient de treball per poder aprendre.
Respecte del ritme del procés d'aprenentatge dels nens	Sí, el que cal dir és que els nens que tenien més dificultats utilitzaven més les targetes llargues en les quals ja estava la frase construïda i els que ja en sabien més anaven directament a les simples i que requerien més coneixements i temps.
Atracció i interès per part dels nens i nenes	Sí, molts nens venien a treballar pel fet de veure la bossa plena d'objectes diferents i que ells, de manera individual, podien manipular i tocar tant com volguessin.
Capacitat de construcció de manera individual i amb les targetes simples	Hi havia alumnes que podien fer-ho totalment sols i ho feien correctament. Però, d'altres tenien més traves.
Ús correcte del gènere i nombre dels substantius	Aquesta és una de les coses que va sorprendre més, el fet que sols saben posar adequadament el gènere i el nombre de cada sintagma.

Imatges 24, 25, 26: Aplicació del treball, Miami Platja.

5.8. Gravació i edició del vídeo

Per tal de poder ensenyar l'experiència viscuda a l'hora de l'aplicació del material, es van fer fotografies i es van enregistrar vídeos amb els drets d'imatge signats de les famílies.

Els vídeos gravats es van editar amb l'aplicació *Movie Maker* amb la finalitat de crear una petita pel·lícula.

6. CONCLUSIONS

Després d'aplicar els materials elaborats, d'haver analitzat les enquestes i d'haver visitat diferents centres educatius he arribat a les següents conclusions:

- Qualsevol tipus de metodologia innovadora, ja sigui el sistema dels ambients, micro-espais, espais o el sistema Amara berri, produeix un clima de treball ideal: calma, tranquil·litat, ordre, respecte, ajuda, etc. Ho he pogut observar en les visites a totes les escoles innovadores i també s'ha fet palès en les enquestes als docents i en l'aplicació del projecte.
- Després d'haver elaborat el material pedagògic i de fer el buidat de les enquestes s'ha vist que preparar activitats de tots els espais educatius, és una feina que requereix paciència, dedicació i molt d'esforç, per tal de que sigui una activitat engrescadora i que atrapi l'alumnat.
- Amb les tècniques aplicades els nens i nenes, treballen i aprenen de manera cooperativa i conjunta amb els altres alumnes. S'ajuden, es respecten i es socialitzen entre ells. Un dels fets observats i que ha estat molt interessant, és que l'alumnat és molt agraït i sempre dona les gràcies per tota la feina que s'ha fet per a ell.
- Els centres educatius que han transformat la manera d'ensenyar per haver detectat una necessitat de canvi dins del col·legi, són les escoles en les quals el canvi ha estat més profitós i valuós per tota la comunitat educativa. En canvi, en aquells centres que han fet la modificació sense un perquè ferm no ha estat tan important.
- A nivell d'organigrama de l'escola, el/la director/a i el/la cap d'estudis són uns càrrecs molt importants dins de l'organització del pas de l'escola tradicional a la nova.
- El treball per espais inclou tot tipus d'alumnat, ja que respecta el ritme de treball individual. Se senten inclosos els nens i nenes amb necessitats educatives especials i poden seguir l'aprenentatge dins l'aula ordinària.
- La metodologia de l'escola innovadora no ha aparegut fa pocs anys, sinó que és el resultat de propostes, teories i experiències ja des de la Grècia clàssica amb Plató. Figures destacades com Rousseau o Maria Montessori van intentar implantar aquesta manera d'ensenyar però en aquelles èpoques hi havia un nombre molt petit de docents que ho defensaven mentre que avui en dia és un col·lectiu molt rellevant.
- Amb aquests sistemes els nens i nenes són més autònoms i lliures ja que, mentre fan l'activitat, poden anar on vulguin i amb qui vulguin tal i com succeeix en la vida real on les coses es fan segons els interessos de cadascú.
- Els continguts que s'aprenen amb aquestes metodologies innovadores no són el més important, sinó que ho és el fet de saber-se organitzar i d'una preparació cap a la vida adulta.

- El mobiliari convencional també ha canvia bastant ja que a l'escola tradicional sempre hi ha hagut taules i cadires disposades en situació d'escolta per part dels alumnes cap al mestre que és un transmissor de coneixements. A la nova podem observar que no hi ha aquests mobles i són espais en els quals l'alumnat té més llibertat, i pot anar on vol.
- Les rutines, són cabdals ja que els mestres eviten explicar i repetir allò que ja havien explicat dies anteriors.
- La rotllana a l'acabar l'activitat és essencial: els professionals d'aquest terreny asseguren que els nens i nenes expliquen com es senten i com els hi ha anat la realització de l'activitat. Amb aquest tancament es treballen les emocions i els sentiments.
- A mesura que les escoles estan en un punt de transformació més elevat, intenten treure les produccions escrites, és a dir, les fitxes.
- És molt important que el professorat anoti i observi de manera individual l'evolució del nen en les diferents competències i activitats. Ho és perquè al final de trimestre hauran de redactar un informe on descriuen el procés de maduració del seu nen/a a les famílies i per veure en quin nivell el poden situar.
- Cada vegada els nens i nenes mantenen una relació de dependència menys estreta amb el mestre i s'acostumen a treballar de manera més individual. És un aspecte molt positiu perquè, quan siguin més grans, podran treballar més independentment.
- Algunes de les millores que s'han exposat a les enquestes són les següents: en la relació de l'alumnat, és a dir, en la socialització, l'ajuda, el respecte, etc., en la felicitat dels nens i nenes, dit amb altres paraules, que estan contents mentre aprenen i realitzen l'activitat i, finalment en l'autonomia, la més important.

7. VALORACIÓ PERSONAL

La meua valoració del Treball de Recerca és molt positiva, ja que he pogut aprendre nous coneixements sobre, si no canvia, el meu futur professional i jo crec que aquesta ha estat una de les raons per les quals l'he trobat tan interessant.

Com ja he dit anteriorment, ha estat un plaer poder elaborar un material i viure la experiència de la seva aplicació amb els nens i nenes de Miami. Va ser molt bonic i gratificant veure que als nens els agradaven el que havia preparat o, quan marxava i els vaig dir que ja no tornaria més, les abraçades que em van fer i com d'agraïts i contents van estar.

Tot ha estat un aprenentatge en aquest projecte: una part molt important per a mi també ha estat saber fer un treball com aquest tan extens i que recull tantes coses, i, sobretot, elaborar-lo de manera individual.

Al principi, semblava que mai l'acabaria, ja que veia que era molta feina al damunt i que no me'n podria sortir. Però ara, un cop fet, veig que ha estat una tasca profitosa i correcta.

Cal apuntar que mentre l'elaborava sí que m'he trobat alguna trava com per exemple, que em costava molt redactar o estava indecís per quin material triar per als alumnes o saber si faltava més informació en aquell apartat, etc. No obstant això, he tingut persones que m'han ajudat molt, i a qui ho agraeixo a continuació.

AGRAÏMENTS

En aquest Treball de Recerca molta gent ha treballat de manera desinteressada per tal de poder-me ajudar a completar la informació del projecte esmentat. Per mi ha estat un plaer que m'hagin pogut ajudar, ja que en totes les ocasions, ha estat molt profitós.

La primera persona a qui li he de donar les gràcies és a la Carme Girona, la tutora del meu TdR, ja que s'hi ha involucrat molt sent un tema que no és de la seva branca professional. Aprecio molt la seva dedicació i voluntat de corregir els textos que li enviava, d'ajudar-me en tot moment, de resoldre tots els dubtes que tenia, aconsellar-me, etc., en definitiva podríem dir que ha estat la guia del meu treball.

Una de les entitats que ha estat essencial per poder aplicar el material als nens i nenes, ha estat l'escola Joan Miró de Miami Platja, valoro molt l'ajuda de tot el professorat en general, ja que cada vegada que em veien de nou allà em preguntaven com anava i que si em feia falta alguna cosa, que ells se'n podien encarregar. Més concretament, l'Eva Tarragó, la directora, i la Mar Novalbos, la cap d'estudis. Estic molt agraït que em deixessin aplicar el material a l'alumnat, per tota la feina desinteressada que hen fet i per ensenyar-me com es preparava un. També he de citar l'Alba Frigola i la Carme Samaniego, les mestres de segon de primària que em van ensenyar com aplicar el material i que també van estar presents al llarg de la pràctica. L'Ester Madrid, per enviar-me aquell llarg correu ple d'informació que li vaig demanar, i a ella i a tot l'equip d'educació infantil per ensenyar-me al llarg d'un dia com realitzen aquest mètode de treball per espais.

També he de citar totes les altres escoles que he visitat: l'escola Miramar i la Canaleta de Vila-Seca, la doctor Alberich i Casas de Reus i el col·legi Mas Clariana de Vilafortuny. Les visites han estat un èxit, ja que he pogut observar com es duu a terme un mateix tipus de treball en diferents escoles i, sobretot, en quin moment del procés de canvi es situen. I en el cas del Mas Clariana, per conèixer un sistema d'aprenentatge totalment diferent a l'escola tradicional i nova.

Vull agrair tots/es els i les docents que van respondre l'enquesta que vaig enviar a una seixantena d'escoles. Amb aquestes, he pogut observar el punt de vista personal de cada professional de l'educació dins d'aquests moviments d'innovació pedagògica.

Valoro molt la feina de la Teresa Boquera, la meva mare, que m'ha ajudat a resoldre alguns dubtes, visitar escoles, mirar si allò que havia fet ho veia bé, aconsellar-me, etc.

I, per últim, a la Débora Martínez, la meva tieta, per acompanyar-me a dos dels centres educatius esmentats.

BIBLIOGRAFIA

Llibres:

Ritscher, Penny. *La escuela slow*. Barcelona, Ed. Octaedro, 2011.

Silvente, Jenny. *El joc amb mini mons i peces soltes*. Ed. Veure, pensar, sentir.

Silvente, Jenny. *Diseñar espacios educativas*. Ed. Veure, pensar, sentir.

Wild, Rebeca. *Educar per ser*. Barcelona, Ed. Herder, 2013.

Articles:

Djez, Xavier. "Breu història de la renovació pedagògica". *Docència* número 41 (Setembre 2018). p. 15.

Mones, Jordi i Busquets, Pujol. "La renovació pedagògica a Catalunya". *Quaderns de Vilaniu*. Miscel·lània. De l'Alt Camp, núm. 10 (1986), p. 4-18.

Altres documents:

CEIP Hort des Fassers. "Els ambients d'aprenentatge". (Abril 2017).

Escola Dr. Alberich i Casas. "Els espais d'aprenentatge a l'escola dr. Alberich i Casas".

Feu Gelis, Jordi. "La renovació pedagògica al llarg dels segles XIX i XX".

Pàgines web:

Associació de mestres Rosa Sensat.

Adreça URL: <http://www2.rosasensat.org/>

Biografías y vidas. Alexander Sutherland Neill.

Adreça URL: <https://www.biografiasyvidas.com/biografia/n/neill.htm>

Biografías y vidas. Francesc Ferrer i Guàrdia.

Adreça URL: https://www.biografiasyvidas.com/biografia/f/ferrer_francisco.htm

Biografías y vidas. Fredrich August Fröbel.

Adreça URL: <https://www.biografiasyvidas.com/biografia/f/frobel.htm>

Biografías y vidas. Howard Gardner.

Adreça URL: https://www.biografiasyvidas.com/biografia/g/gardner_howard.htm

Biografías y vidas. Jean-Jacques Rousseau.

Adreça URL: https://www.biografiasyvidas.com/biografia/r/rousseau_jeanjacques.htm

Biografías y vidas. John Dewey.

Adreça URL: <https://www.biografiasyvidas.com/biografia/d/dewey.htm>

Biografías y vidas. Johann Fredrich Herbart.

Adreça URL: <https://www.biografiasyvidas.com/biografia/h/herbart.htm>

Biografías y vidas. Johann Heinrich Pestalozzi.

Adreça URL: <https://www.biografiasyvidas.com/biografia/p/pestalozzi.htm>

Biografías y vidas. Maria Montessori.

Adreça URL: <https://www.biografiasyvidas.com/biografia/m/montessori.htm>

Biografías y vidas. Ovide Decroly.

Adreça URL: <https://www.biografiasyvidas.com/biografia/d/decroly.htm>

Col·legi de pedagogs de Catalunya. Rebeca Wild, pedagoga alternativa.

Adreça URL: <https://www.pedagogs.cat/reg.asp?id=2706&i=es>

CRAEV.

Adreça URL: <http://www.educacionviva.com/index.htm>

Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans.

Adreça URL: <https://mdlc.iec.cat/>

Diccionari de sinònims. Softcatalà.

Adreça URL: <https://www.softcatala.org/diccionari-de-sinonims/>

Escola nova 21.

Adreça URL: <https://www.escolanova21.cat/horitzo-comu/>

Federació de moviments de renovació pedagògica a Catalunya.

Adreça URL: <http://www.mrp.cat/qui-som>

Filosofem (Ètica i filosofia a secundària).

Adreça URL: <https://www.nodo50.org/filosofem/spip.php?article395>

Fundación Maria Montessori. El método Montessori.

Adreça URL: <https://www.fundacionmontessori.org/metodo-montessori.htm>

La educación activa. Rebeca Wild.

Adreça URL: <http://laeducacionactiva.blogspot.com/2013/01/rebeca-wild.html>

Martínez-Salanova Sánchez, Enrique. Maria Montessori. La pedagogía de la responsabilidad i la autoformación.

Adreça URL: http://educomunicacion.es/figuraspedagogia/0_montessori.htm

Portal Libertario Oaca. La importancia de Francisco Ferrer i Guardia y la Escuela Moderna para el movimiento estudiantil.

Adreça URL: <https://www.portaloaca.com/historia/historia-libertaria/8329-la-importancia-de-francisco-ferrer-i-guardia-y-la-escuela-moderna-para-el-movimiento-estudiantil.html>

Revista *Sàpiens*. Francesc Ferrer i Guàrdia.

Adreça URL: <http://blogs.sapiens.cat/historiadorvital/2010/07/07/francesc-ferrer-i-guardia/>

Ver, pensar, sentir. Biografía Jenny Silvente.

Adreça URL: <http://www.verpensarsentir.es/sobre.html>

Wikipedia. Associació de mestres Rosa Sensat.

Adreça URL: https://ca.wikipedia.org/wiki/Associaci%C3%B3_de_Mestres_Rosa_Sensat

Wikipedia. Baldiri Reixac i Carbó.

Adreça URL: https://ca.wikipedia.org/wiki/Baldiri_Reixac_i_Carb%C3%B3

Wikipedia. Francesc Ferrer i Guàrdia.

Adreça URL: https://ca.wikipedia.org/wiki/Francesc_Ferrer_i_Gu%C3%A0rdia

Wikipedia. La República (Plató).

Adreça URL: [https://ca.wikipedia.org/wiki/La_Rep%C3%BAblica_\(Plat%C3%B3\)](https://ca.wikipedia.org/wiki/La_Rep%C3%BAblica_(Plat%C3%B3))

Wikipedia. L'Escola del Bosc.

Adreça URL: https://ca.wikipedia.org/wiki/Escola_del_Bosc

Wikipedia. Maria Montessori.

Adreça URL: https://es.wikipedia.org/wiki/Maria_Montessori

Wikipedia. Naturalisme pedagògic.

Adreça URL: https://ca.wikipedia.org/wiki/Naturalisme_pedag%C3%B2gic

Wikipedia. Rosa Sensat i Vilà.

Adreça URL: https://ca.wikipedia.org/wiki/Rosa_Sensat_i_Vilà

ANNEXOS

1. ENTREVISTA A REBECA WILD¹

Vivir: estar limitado

IMA SANCHÍS

“La base de la educación de los niños es la relación entre padres e hijos; aquéllos son los que les aportan la seguridad emocional para que cuando éstos sean adultos puedan desarrollarse seguros y felices”. Wild explica en su libro cómo poner límites a nuestros hijos según la etapa de su desarrollo”. Cuando los niños juegan se están haciendo a sí mismos. “La libertad consiste en desarrollar el potencial que cada niño lleva dentro y no en adaptarse a una sociedad cuyas metas son otras”. “Para que esa libertad con límites se pueda dar hace falta un ambiente adecuado donde poder saltar, pintarrajear, golpear, porque ésta es su manera de entenderse a sí mismo y el entorno”. Dónde y cuándo es fundamental; vivir significa estar limitado.

-Por qué tanto niño en las consultas de los psicólogos?

–¿No estaremos criando a los niños para una sociedad en la que se valora más la adaptación que la consideración de los procesos humanos de desarrollo?

–Posiblemente.

–¿Tienen que estar agradecidos los hijos de los indios de los Andes porque, en lugar de acompañar a sus padres al campo, pueden acudir a escuelas de cemento para poder repetir lo que un profesor dice de memoria? ¿Se convertirán así en personas perfectamente válidas?

–No.

–Los humanos tenemos un proceso biológico de desarrollo y aprendizaje que hay que respetar. Enseñar antes de hora a leer a un niño no es hacerlo más inteligente.

–¿Cuál es la alternativa?

–No está en la educación sin límites de muchos padres alternativos, y tampoco en la autoritaria, porque nadie se comporta mal cuando se siente bien. Comportarse mal significa no percibir los límites o menospreciarlos.

–Límites sí, pero...

–Los límites que incluyen un entorno adecuado a las necesidades del niño le proporcionan seguridad. Sólo en un ambiente en el que los conceptos de libertad y límites son vividos con

¹ Entrevista transcrita del diari “La Vanguardia” del dia 3 de setembre de 2006.

coherencia, será posible una convivencia armónica.

–¿Por qué se portan mal?

–Para llamar la atención del adulto y, muy a menudo, para descargarse de toda una serie de actividades (ir al supermercado, aguantar una visita, no tocar eso, no correr, no gritar...) que van contra la naturaleza del desarrollo del niño.

–A veces te los tienes que llevar de compras.

–Lo sé. Pero hay que saber que eso a ellos no les gusta, y pactar. Muchos padres no tienen tiempo suficiente para sus hijos y llenan ese vacío con caprichos que no son necesidades auténticas: regalos, concesiones, dejarles estar levantados de noche hasta tarde o caramelos.

–Los padres tienen que trabajar.

–Cuando estás con ellos, has de estar al 100%. ¿Estás realmente presente cuando atiendes sus necesidades físicas (a la hora de la comida, el baño) o estás sólo a medias con los pensamientos en otro lugar?

–Entiendo.

–Estos detalles cotidianos son la base para la autoconfianza del niño. No le dé caramelos, dele atención, interécese por lo que hace el niño sin por ello interrumpirle o dirigirle. Estos momentos de atención en los que el niño no necesita al adulto y ni siquiera ha solicitado su presencia aportan las pruebas más claras de un amor sin condiciones.

–A los niños no les gusta que sus padres hablen por teléfono.

–Interrumpa la conversación, diríjase al niño, establezca un contacto directo con él y dígame que ahora no puede estar por él.

–¿Contacto directo?

–Sí, agáchese, póngase a su altura, tóquele, mírele a los ojos y háblele...

–Límites sí, pero con atención.

–Exacto, con atención y amor. Si no quiero que mi hijo toque el aparato de música, no me cargo de paciencia hasta estallar en un grito, no discuto ni doy explicaciones eternas. Simplemente me coloco yo como límite físico entre el aparato y él y con palabras firmes le digo que no le permito jugar con ese objeto.

–¿Y?

–En lugar de una prohibición, el niño se ve frente a alguien que no le rechaza sino que se planta con las señales de una ya conocida presencia que le ama entre él y esa cosa que no puede tener.

–Puede estallar una pataleta.

–Los límites siempre son dolorosos, y en especial para niños con un viejo dolor, pero hay que permanecer firme sin anular el sentimiento del niño con explicaciones. Deje al niño que desahogue esos viejos dolores.

–¿Demasiadas explicaciones son negativas?

–Los niños utilizan todavía todos sus sentidos para establecer contacto con el mundo exterior. Se orientan por nuestra postura, mirada, expresión, olor y sonidos.

–¿Limite y presencia?

–Sí, no hay que dejar al niño sólo en el difícil momento del límite. Cuando está dolido debe sentirse acompañado, pero en ningún caso intentar explicarle los buenos motivos que nos llevan a establecer ese límite, porque hacer eso es no respetar ese momento de dolor.

–¿Si el niño juega con la comida?

–Mantenerse firme en el “¡No, con la comida no!”, pero el proceso de desarrollo del niño le exige ese revolver, así que hay que preparar algo en su entorno con lo que el niño pueda remover. Eso se puede aplicar en todas esas actividades en las que los niños quieren participar: si estás cortando zanahorias, dale un cuchillo adecuado, pero sobre todo no le digas cómo debe hacerlo.

–No hay que ser entrometido.

–Nunca te inmiscuyas en sus juegos, dale autonomía y déjale realizarse.

LA CONTRA

VICTOR-M. AMELA
LLUIS AMIGUET
IMA SANCHÍS

IMA SANCHÍS

Vivir: estar limitado

"La base de la educación de los niños es la relación entre padres e hijos; aquellos son los que les aportan la seguridad emocional para que cuando éstos sean adultos puedan desarrollarse seguros y felices". Wild explica en su libro cómo poner límites a nuestros hijos según la etapa de su desarrollo". Cuando los niños juegan se están haciendo a sí mismos. "La libertad consiste en desarrollar el potencial que cada niño lleva dentro y no en adaptarse a una sociedad cuyas metas son otras". Para que esa libertad con límites se pueda dar hace falta un ambiente adecuado donde poder saltar, pintarrajear, golpear, porque ésta es su manera de entenderse a sí mismo y el entorno". Dónde y cuándo es fundamental; vivir significa estar limitado

IMA SANZ DE BARRANDA

Rebeca Wild
pedagoga

Tengo 67 años. Nací en Alemania y desde hace 45 años vivo en Ecuador, donde en 1977 fundé junto a mi marido un centro escolar alternativo que ha despertado gran interés a escala mundial. Tenemos dos hijos y tres nietos. Acabo de publicar 'Libertad y límites', con la editorial Herder, que pretende explicar cómo los límites son necesarios para el desarrollo, pero hay que saber aplicarlos

"Si se siente bien no se porta mal"

Por qué tanto niño en las consultas de los psicólogos?

-No estaremos criando a los niños para una sociedad en la que se valora más la adaptación que la consideración de los procesos humanos de desarrollo?

-Posiblemente.
-¿Tienen que estar agradecidos los hijos de los indios de los Andes porque, en lugar de acompañar a sus padres al campo, pueden acudir a escuelas de cemento para poder repetir lo que un profesor dice de memoria? ¿Se convertirán así en personas perfectamente válidas?

-No.
-Los humanos tenemos un proceso biológico de desarrollo y aprendizaje que hay que respetar. Enseñar antes de hora a leer a un niño no es hacerlo más inteligente.

-¿Cuál es la alternativa?
-No está en la educación sin límites de muchos padres alternativos, y tampoco en la autoritaria, porque nadie se comporta mal cuando se siente bien. Comportarse mal significa no percibir los límites o menospreciarlos.

-Límites sí, pero...

-Los límites que incluyen un entorno adecuado a las necesidades del niño le proporcionan seguridad. Sólo en un ambiente en el que los conceptos de libertad y límites son vividos con coherencia, será posible una convivencia armónica.

-¿Por qué se portan mal?
-Para llamar la atención del adulto y, muy a menudo, para descargarse de toda una serie de actividades (ir al supermercado, aguantar una visita, no tocar eso, no correr, no gritar...) que van contra la naturaleza del desarrollo del niño.

-A veces te los tienes que llevar de compras.
-Lo sé. Pero hay que saber que eso a ellos no les gusta, y pactar. Muchos padres no tienen tiempo suficiente para sus hijos y llenan ese vacío con caprichos que no son necesidades auténticas: regalos, concesiones, dejarles estar levantados de noche hasta tarde o caramelos.

-Los padres tienen que trabajar.
-Cuando estás con ellos, has de estar al 100%. ¿Estás realmente presente cuando atiendes sus necesidades físicas (a la hora de la comida, el baño) o estás sólo a medias con los pensamientos en otro lugar?

-Entiendo.

-Estos detalles cotidianos son la base para la autoconfianza del niño. No le dé caramelos, dele atención, interese por lo que hace el niño sin por ello interrumpirle o dirigirle. Estos momentos de atención en los que el niño no necesita al adulto y ni siquiera ha solicitado su presencia aportan las pruebas más claras de un amor sin condiciones.

-A los niños no les gusta que sus padres hablen por teléfono.

-Interrumpa la conversación, dirijase al niño, establezca un contacto directo con él y dígame que ahora no puede estar por él.

-¿Contacto directo?

-Sí, agáchese, póngase a su altura, tóquele, mirele a los ojos y háblele...

-Límites sí, pero con atención.

-Exacto, con atención y amor. Si no quiero que mi hijo toque el aparato de música, no me cargo de paciencia hasta estallar en un grito, no discuto ni doy explicaciones eternas. Simplemente me coloco yo como límite físico entre el aparato y él y con palabras firmes le digo que no le permito jugar con ese objeto.

-¿Y?

-En lugar de una prohibición, el

niño se ve frente a alguien que no le rechaza sino que se planta con las señales de una ya conocida presencia que le ama entre él y esa cosa que no puede tener.

-Puede estallar una pataleta.

-Los límites siempre son dolorosos, y en especial para niños con un viejo dolor, pero hay que permanecer firme sin anular el sentimiento del niño con explicaciones. Deje al niño que desahogue esos viejos dolores.

-¿Demasiadas explicaciones son negativas?

-Los niños utilizan todavía todos sus sentidos para establecer contacto con el mundo exterior. Se orientan por nuestra postura, mirada, expresión, olor y sonidos.

-¿Límite y presencia?

-Sí, no hay que dejar al niño sólo en el difícil momento del límite. Cuando está dolido debe sentirse acompañado, pero en ningún caso intentar explicarle los buenos motivos que nos llevan a establecer ese límite, porque hacer eso es no respetar ese momento de dolor.

-¿Si el niño juega con la comida?

-Manténgase firme en el "No, con la comida no!", pero el proceso de desarrollo del niño le exige ese revolver, así que hay que preparar algo en su entorno con lo que el niño pueda remover. Eso se puede aplicar en todas esas actividades en las que los niños quieren participar: si estás cortando zanahorias, dale un cuchillo adecuado, pero sobre todo no le digas cómo debe hacerlo.

-No hay que ser entrometido.

-Nunca te inmiscuyas en sus juegos, dale autonomía y déjale realizarse.

ÁLBUM DE CROMOS

GUILLÉN

2. TAULES DE LES ESCOLES VISITADES

ESCOLA DR. ALBERICH I CASAS DE REUS			
Nº	ÍTEM A OBSERVAR	SÍ/NO	OBSERVACIONS
Nivell: P3.			
1	Espai d'aprenentatge (tarda)	Sí	Utilitzen el mètode de la lliure circulació tres dies a la setmana (P3, P4 i P5 barrejats), i els dos dies restants, fan psicomotricitat i plàstica en grups reduïts (normalment la meitat de la classe) de manera dirigida.
2	Microespais (matí)	Sí	En tenen de diversos tipus (artístic, de calma, de contrucció, de manipulació etc.).
3	Tipus d'agrupament: - Flexible - Organitzat - Individual		La gran majoria d'agrupaments són flexibles, és a dir, que l'alumnat no ha de fer sempre el mateix. De vegades és organitzat, quan els nens no han estat en un espai, per exemple. I treballen per parelles quan es vol treballar algun aspecte més a fons.
4	Ordre (consignes) per part del mestre	Sí	Ordres al llarg de la sessió.
5	Ús de mobiliari convencional (taules, cadires etc.)	Sí	Ús de cadires, taules, prestatges, etc.
6	Rutines	Sí	Cançó al començar, al recollir, recordar les normes, etc.
7	Ús de bata, mitjons etc.	Sí	Bata (només els del menjador), crocs, gots etc.

8	Rotllana a l'acabar l'activitat	Sí	Al començar i a l'acabar per tal de recordar les normes i/o per comentar algun fet important al llarg de l'activitat. Acostumen a fer una lectura al començar o a l'acabar.
9	L'alumnat fa material imprès (produccions)	Sí	Normalment només el fan a l'espai d'art.
10	Servei de préstec a l'alumnat	No	Perquè són els alumnes els que porten els llibres a l'escola per a llegir-los.
11	Els mestres anoten tot allò important	Sí	Anoten si s'ajuden, el comportament, tot allò imprescindible per tal que al final del trimestre puguin escriure l'informe que ho recull tot.
12	Ús de l'agenda de l'alumne per part de mestre	Sí	En porten una cada dia (no es ben bé una agenda tradicional, sinó que és una carpeta on hi porten els fulls més importants). Normalment utilitzen el correu electrònic per comunicar a les famílies tot allò important.
13	Distribució de l'espai de l'aula		Espai d'art, simbòlic, construcció i d'altres. Tot allò que hi ha a l'aula està al seu abast quan és del seu interès.
14	Hi ha ordre?	Sí/No	No sempre, són una mica desordenats quan estan fent els espais (material llençat per terra, sorra també...). Hi ha molt de xivarri durant l'activitat.
15	S'ajuden entre ells?	Sí/No	De vegades és la mestra qui ho diu, encara que l'ajuda entre ells quasi sempre hi és.
16	Dependència amb el mestre	Sí/No	Volent i busquen que s'estigui molt per ells (cal recordar que són de P3).

17	Tipus de material: - Fusta - Vidre - Plàstic - Naturals	Sí	Fusta sí (la cuineta, espai de construcció, experimentació). Vidre no. Plàstic (bastant). Naturals (sorra, petxines, herbes aromàtiques, pedres, musclos, caragols, etc. és molt important).
18	Material que porta el nen de casa		Got, contes, crocs, motxilla etc.
19	Llibertat de l'alumne (en la mobilitat)	Sí	Llibertat quasi sempre (quan no han estat en un microespai determinat no).
20	Material que tenen a l'abast: - Fulls - Pintura - Puzzles - Palets - Pegament - Tisoires - Altres		Fulls, cartolines, goma eva, celofan, ceres, retoladors, colors, punxons, tisoires, cola, pintura, llegums, pasta, material de construcció, etc.
Altres observacions: - Direcció: Francesc Xavier Torrell. - Espai de calma (on encara no troben la manera en la qual troben el moment i l'hora de relaxar-se). - Tenen un calaix on guarden de manera ordenada tot allò que fan (produccions, sabates etc.). - Assistència: No la controlen de manera tradicional, sinó que tenen un altre sistema: utilitzen pedres per a posar-hi les fotografies dels alumnes, cada una en una de diferent, i l'objectiu és saber retirar les que sobren, que seran dels alumnes que falten. - És el seu primer any, és a dir, que estan en un procés d'adaptació llarg i complex. - Informes de l'alumne per a les famílies: contenen explicació del microespai, objectius i com evoluciona cada nen. - Molt bona atenció per part de la cap d'estudis i la Noemí, la mestra de P3.			

ESCOLA MIRAMAR DE VILASECA			
Nº	ÍTEM A OBSERVAR	SÍ/NO	OBSERVACIONS
Nivell: Vaig poder observar, de manera general, tots els ambients de tots els nivells de l'escola			
1	Espai d'aprenentatge (tarda)	Sí	Utilitzen el sistema d'aprenentatge dels ambients. No només ho fan a la tarda, sinó que ho fan durant el dia.
2	Microespais (matí)	No	No fan microespais. La directora creu que no són efectius.
3	Tipus d'agrupament: - Flexible - Organitzat - Individual		Quasi sempre el treball és flexible, és a dir, els nens escullen on anar i els grups de treball són lliures.
4	Ordre (consignes) per part del mestre	Sí	El mestre fomenta la participació i cooperació de l'alumnat. També és un guia de la classe.
5	Ús de mobiliari convencional (taules, cadires...)	Sí	En aquest centre utilitzen tot el mobiliari convencional.
6	Rutines	Sí	Exemple: al principi de la setmana escullen un ambient i aquest és el que han de treballar al llarg de la setmana.
7	Ús de bata, mitjons...	Sí	Bata, got i altres. Però van calçats.
8	Rotllana a l'acabar l'activitat	No	Recordem que aquesta és una característica dels microespais i no dels ambients d'aprenentatge.
9	L'alumnat fa material imprès (produccions)	Sí	Fitxes, dibuixos etc.
10	Servei de préstec a l'alumnat	-	
11	Els mestres anoten tot allò important	Sí	És molt important l'observació.
12	Ús de l'agenda de l'alumne per part de mestre	-	
13	Distribució de l'espai de l'aula		Els ambients d'aprenentatge estan repartits per un gran nombre d'aules i fins i tot pels passadissos i espais comuns.
14	Hi ha ordre?	Sí	Sobretot a l'hora de recollir.
15	S'ajuden entre ells?	Sí	Molta ajuda per part de tots si hi ha una necessitat.

16	Dependència amb el mestre	Sí	El mestre participa en els ambients, fa com una mena de guia o moderador. Sempre està en aquell lloc de l'ambient més perillós i/o complex.
17	Tipus de material: - Fusta - Vidre - Plàstic - Naturals		Utilitzen tots els tipus de material esmentats.
18	Material que porta el nen de casa		L'escola facilita a l'alumnat gran part del material. Si l'infant ha de portar algun material és de manera esporàdica.
19	Llibertat de l'alumne (en la mobilitat)	No	No hi ha gaire mobilitat. No són de lliure circulació.
20	Material que tenen a l'abast: - Fulls - Pintura - Puzzles - Palets - Pegament - Tisores - Altres	Sí	Tenen tot aquest material al seu abast i d'altre com material de joc simbòlic.
Altres observacions: - Direcció: Ma Rosa Mendía i Martí. - Dels deu anys que fa que es va crear la escola, en fa vuit que fan els ambients, per tant és sistema molt instaurat. - Hi ha molta participació per part de les famílies per muntar, construir i fabricar els ambients d'aprenentatge. - Molta disponibilitat econòmica.			

ESCOLA JOAN MIRÓ DE MIAMI PLATJA			
Nº	ÍTEM A OBSERVAR	SÍ/NO	OBSERVACIONS
Nivell: P3, P4 i P5.			
1	Espai d'aprenentatge (tarda)	Sí	En fan cada dia. És una de les dues escoles (comparant-la amb la dr. Alberich i Casas) que ha canviat més i ja no fan, de cap de les maneres, classes tradicionals.
2	Microespais (matí)	Sí	Els microespais els duen a terme al llarg del matí, encara que també en fan algun dia a la tarda.
3	Tipus d'agrupament: - Flexible - Organitzat - Individual		Quasi sempre el treball és flexible, és a dir, els nens escullen on anar i els grups de treball són lliures, encara que cal apuntar que si algun nen no ha passat per alguna activitat el mestre li ho recorda.
4	Ordre (consignes) per part del mestre	Sí	El mestre fomenta la participació i cooperació de l'alumnat i és una persona que acompanya tots els alumnes per tal d'ajudar-los i sí que dona consignes, per exemple, a l'hora de recollir el material utilitzat.
5	Ús de mobiliari convencional (taules, cadires...)	Sí/No	Cada vegada més se'n intenten desfer i no utilitzar-lo tant. Tant és així que aquest curs 2018-2019, en concret, han eliminat les taules.
6	Rutines	Sí	Exemples: Al principi de curs el mestre organitza grups de quatre persones que realitzaran la mateixa activitat a les tardes o, al començar les activitats, recordar les normes bàsiques de cada espai.
7	Ús de bata, mitjons etc.	Sí	Bata, got, tovallola, agenda etc.
8	Rotllana a l'acabar l'activitat	Sí	Per ells és una cosa essencial ja que és el moment en el qual el nen/a expressa les seves emocions respecte a l'activitat realitzada.

9	L'alumnat fa material imprès (produccions)	Sí	Fitxes, dibuixos, manualitats, etc.
10	Servei de préstec a l'alumnat	Sí	Cada setmana l'escola deixa un llibre a cada alumne per tal de fomentar la lectura diària a casa.
11	Els mestres anoten tot allò important	Sí	És molt important l'observació i anotar tot allò cabdal per al procés d'aprenentatge de l'alumnat.
12	Ús de l'agenda de l'alumne per part de mestre	Sí	El mestre li anota a l'agenda tot allò rellevant, com per exemple, recordar quan han de tornar el llibre a l'escola.
13	Distribució de l'espai de l'aula		Els microespais estan repartits per tota l'aula i l'ocupen tota, fins i tot n'hi ha pels passadissos i pels espais comuns.
14	Hi ha ordre?	Sí	En aquest centre molt. Cada vegada que recullen el material sembla que no l'haguessin tocat.
15	S'ajuden entre ells?	Sí	Molta ajuda per part de tots si hi ha una necessitat o dificultat.
16	Dependència amb el mestre	Sí	Hi ha un canvi en aquest aspecte dels nens de P3 als de P5. Els primers quan fan algun dibuix o producció manual, van directament a ensenyar-lo al mestre, en canvi, els segons tenen més autonomia i no en depenen tant.
17	Tipus de material: - Fusta - Vidre - Plàstic - Naturals		Utilitzen tots els tipus de material possibles, i també en reutilitzen molt.
18	Material que porta el nen de casa	Sí	L'alumnat porta de casa tot allò que utilitzen als espais educatius: brics de llet, oueres, gots de plàstic, etc.
19	Llibertat de l'alumne (en la mobilitat)	No	En general són de lliure circulació, encara que no sempre.
20	Material que tenen a l'abast: - Fulls	Sí	Tenen molt material al seu abast.

	- Pintura- Puzzles- Palets- Pegament- Tisores- Altres		
Altres observacions: - Direcció: Eva Tarragó Revés.- Fa uns tres anys que han iniciat aquesta nova manera d'acompanyar l'alumnat.- Molt d'interès per part de les famílies per preparar i muntar el material del seu fill/a.- El que em va semblar molt interessant és que tot just arribar tenen l'hàbit de deixar en un calaix tot allò que és seu; sabates, tovallola, motxilla, etc.- Organització per comunitats educatives. (definició a la nota de la pàgina 31).			

ESCOLA LA CANALETA DE VILA-SECA			
	ÍTEM A OBSERVAR	SÍ/NO	OBSERVACIONS
Nivell: P4, 1r i 3r			
1	Espai d'aprenentatge (tarda)	Sí	És una escola que treballa amb espais que els fa tant al matí com a la tarda.
2	Microespais (matí)	Sí	Aquest tipus d'activitats també els fa, depenent del dia, en les dues franges horàries lectives.
3	Tipus d'agrupament: - Flexible - Organitzat - Individual		De moment sempre és organitzat, de manera que, l'alumne no pot escollir on anar i què fer. El seu objectiu, en un futur, és poder que els nens i les nenes puguin agrupar-se amb qui vulguin de manera indiferent.
4	Ordre (consignes) per part del mestre	Sí/No	La idea és que treballin la major part de l'estona de manera individual i que el mestre/a no hagi de donar moltes consignes, però si que és veritat, que l'estona que vaig estar allí la mestra en va donar bastantes comparant amb altres escoles visitades.
5	Ús de mobiliari convencional (taules, cadires...)	Sí	Encara tenen un gran quantitat de material convencional com l'esmentat. El seu propòsit és que d'aquí uns anys o quan tinguin millor tot el que fa referència a l'economia, poder treure les taules i cadires per posar-hi catifes o d'altres materials.
6	Rutines	Sí	En tenen moltes i bastant marcades. Com per exemple, que tres o quatre nens durant una sessió d'espais, que dura una hora i mitja, estigui una estona a cadascun.
7	Ús de bata, mitjons etc.	No	No utilitzen bata, ni tampoc mitjons cap comunitat. Saben que l'escola s'embruta de manera abundant, encara que no troben

			la manera de solucionar aquest inconvenient.
8	Rotllana a l'acabar l'activitat	Sí	En aquesta rotllana intenten comentar com ha anat l'activitat, encara que és una cosa que no tenen massa treballada.
9	L'alumnat fa material imprès (produccions)	Sí	En fa bastantes, i pel que em van dir, de totes les àrees.
10	Servei de préstec a l'alumnat	Sí	Han preparat un espai de biblioteca on han fet uns carnets per cada alumne on poden gaudir del servei de préstec i tornar-lo a la data que diu el mestre/a.
11	Els mestres anoten tot allò important	Sí	Cada classe disposa d'una "llibreta d'aula" on el professorat anota tot allò important dels alumnes.
12	Ús de l'agenda de l'alumne per part de mestre	Sí	De parvularis a segon de primària, els dos inclosos, no utilitzen l'agenda de manera diària, sinó només per anotar alguna cosa o incidència de manera esporàdica. I a partir de tercer sí pels deures de la setmana.
13	Distribució de l'espai de l'aula		Racons i micro-espais d'aprenentatge.
14	Hi ha ordre?	Sí/No	Com que és una escola que ha començat fa poc, els nens fan molt xivarri i hi ha poc ordre.
15	S'ajuden entre ells?	Sí	És curiós veure com s'ajuden qual algun dels nens o nenes la necessita.
16	Dependència amb el mestre	Sí	Molta. A la classe que vaig estar més estona va ser a la de primer i cada vegada que havien fet alguna fitxa nova venien ràpidament a ensenyar-li a la mestra.
17	Tipus de material: - Fusta - Vidre - Plàstic - Naturals	Sí	Utilitzen molt plàstic i fusta. El vidre i els naturals sembla que de moment no els hagin introduït a les seves aules
18	Material que porta el nen de casa	Sí	L'alumnat porta a l'escola material per treballar l'espai

			experimental que el treballen els de la comunitat dels mitjans.
19	Llibertat de l'alumne (en la mobilitat)	Sí	A infantil ja tenen implantada la lliure circulació entre la classe A i B del mateix curs. Encara que, a primària no la tenen implantada, és una de les seves metes properes.
20	Material que tenen a l'abast: - Fulls - Pintura - Puzzles - Palets - Pegament - Tisores - Altres	Sí	Fitxes, ceres, fulls, llibres i el que més utilitzen de moment són els jocs de construcció.
Altres observacions: - Direcció: Anna Vilella. - El centre educatiu La Canaleta està en una fase molt primerenca dins del àmbit de l'escola 21, ho podem veure per exemple, per la manca d'experiència i materials comparant-la amb altres col·legis. - L'escola fa 9 anys que està en funcionament, i en porta dos a la comunitat dels grans i un a la dels mitjans dins d'aquestes innovacions pedagògiques actuals. - L'edifici de l'escola és molt lluminós i obert al carrer, que és una de les característiques de l'escola nova, la importància de l'entorn. - Disposen d'un espai matemàtic on tenen unes petites botigues on hi treballen: el pes, el volum, la moneda, etc.			

ESCOLA MAS CLARIANA DE VILAFORTUNY			
Nº	ÍTEM A OBSERVAR	SÍ/NO	OBSERVACIONS
Nivell: P3, P4, 1r cicle (1r i 2n) i 3r cicle (5è i 6è)			
1	Espai d'aprenentatge (tarda)	No	Utilitzen un sistema totalment diferent de la resta d'escoles visitades. (explicació a les observacions de la mateixa taula).
2	Microespais (matí)	No	Sistema diferent.
3	Tipus d'agrupament: - Flexible - Organitzat - Individual		Sempre és un tipus d'agrupament organitzat entre alumnes barrejat d'un mateix cicle per tal de que s'ajudin entre ells. El mestre decideix qui està a cada àrea dins de l'aula, mirant que a tots els grups hi hagi varietat d'alumnes en tots els sentits.
4	Ordre (consignes) per part del mestre	Sí	Exemples: a l'hora de recollir, de començar, de l'organització dels grups d'àrees etc.
5	Ús de mobiliari convencional (taules, cadires...)	Sí	Ús de material convencional a totes les aules: taules, cadires, pissarra etc.
6	Rutines	Sí	Per exemple que en els diferents àrees que hi ha dins d'una aula cada grup ha de passar per cada una (normalment en són quatre).
7	Ús de bata, mitjons...	Sí	No utilitzen mitjons com altres escoles ja que no van descalços, només utilitzen la bata quan estan a l'aula d'art i plàstica.
8	Rotllana a l'acabar l'activitat	No	No comenten com s'han sentit i què han fet al llarg de l'activitat. Cal recordar que no és la metodologia de l'escola nova.
9	L'alumnat fa material imprès (produccions)	Sí	És una de les seves bases de treball. En totes les àrees de l'assignatura han d'omplir una fitxa en la qual anoten què i com han fet al llarg de l'activitat.
10	Servei de préstec a l'alumnat	-	
11	Els mestres anoten tot allò important	No	Els mestres es guien per la llibreta i per les activitats proposades a

			l'hora d'avaluar les competències de l'alumnat.
12	Ús de l'agenda de l'alumne per part de mestre	No	Al primer i tercer cicle és l'alumnat qui anota a l'agenda en el cas que hi hagi deures.
13	Distribució de l'espai de l'aula		A l'escola les aules estan especialitzades en una assignatura en concret. En aquesta, hi podem observar quatre àrees diferents en les quals hi ha els materials corresponents per poder treballar com per exemple les fitxes.
14	Hi ha ordre?	Sí	Molt ordre. Un dels avantatges dels avantatges d'aquesta metodologia és que les activitats estan molt programades i organitzades de manera que els alumnes i el treball es duu a terme amb molt d'ordre.
15	S'ajuden entre ells?	Sí	Donat que dins d'una mateixa aula hi ha alumnes d'un mateix cicle que recull dos cursos acadèmics els més grans ensenyen com funcionen les activitats als més petits, de manera que entre ells s'ajuden i ensenyen a treballar conjuntament.
16	Dependència amb el mestre	Sí	Bastanta. Per exemple, en algunes àrees com que no hi ha un solucionari amb el qual es puguin autoavaluar-se, acudeixen al mestre per tal de preguntar-li si allò que acaben de fer és correcte.
17	Tipus de material: - Fusta - Vidre - Plàstic - Naturals		Molt material de plàstic i de fusta. N'hi ha molt poc de vidre i naturals.
18	Material que porta el nen de casa	-	
19	Llibertat de l'alumne (en la mobilitat)	No	En aquest tipus de treball no hi ha lliure circulació i la feina sempre és

			organitzada, per tant l'alumne sempre està al mateix espai.
20	Material que tenen a l'abast: - Fulls - Pintura - Puzzles - Palets - Pegament - Tisores - Altres	Sí	Moltíssima varietat de material: pintura, ordinadors, jocs, llibres etc.
Altres observacions: - Direcció: Lluïsa Vicente Martínez. - A l'escola Mas Clariana utilitzen una metodologia basca anomenada "Amara Berri". Loli Anaut de Gracia ha estat la fundadora. La investigació, l'experimentació, i la innovació són alguns de les seus principis més rellevants. Conceben a l'alumne com un ser global, amb els seus propis interessos i motivacions, amb uns esquemes conceptuals i emocionals determinats i que posseeix un potencial individual. Algunes altres característiques cabdals són les següents: socialització amb la societat i l'entorn, la creativitat, la llibertat, la globalització i la normalització. - Aquest centre és l'únic del territori català que duu a terme aquesta metodologia educativa. - Molta disponibilitat econòmica: ordinadors, sales de gravació de veu i d'imatges, aules totalment equipades, sobretot la mediateca, etc. - A l'educació primària s'organitzen amb cicles: 1r cicle (1r i 2n), 2n cicle (3r i 4t) i el tercer (5è i 6è).			

3. DOCUMENTS DELS DRETS D'IMATGE

Benvolgudes famílies,

Sóc en Marc Vernet Boquera i actualment estic cursant segon de batxillerat a l'institut Berenguer d'Entença de l'Hospitalet de l'Infant.

M'adreço a vosaltres per informar-vos d'una activitat que duran a terme els vostres fills/es a l'escola d'aquí a uns dies.

Aquest any estic fent el meu Treball de Recerca que, un cop fet i avaluat, formarà part del meu expedient acadèmic i, juntament amb les PAU (Proves d'Accés a la Universitat), em donarà la nota d'accés per accedir a la universitat.

El meu treball està enfocat als espais educatius d'aprenentatge i la part pràctica consisteix en la preparació i aplicació d'un material pedagògic a l'alumnat de segon de primària. Per tal que el professorat que avaluarà el Treball vegi la meva experiència, faré fotografies i vídeos al llarg dels dies 4 i 5 d'octubre de 15 a 16:30h i de 9 a 11h respectivament.

És per això que us demano l'autorització dels drets d'imatge dels vostres filles/es amb el document adjunt que haureu de retornar degudament complimentat i firmat al seu tutor/a abans del dia **3 d'octubre**.

Aquestes imatges o vídeos només seran utilitzades per a l'exposició del Treball davant del tribunal format per tres professors/es de l'institut i, en cap cas es publicaran ni se'n farà difusió per cap mitjà.

Us agraeixo molt la vostra col·laboració i us saludo atentament,

Marc Vernet Boquera

Miami Platja, 27 de setembre de 2018

Autorització relativa a l'ús d'imatges i vídeos

Atès que el dret a la pròpia imatge és conegut en l'article 18.1 de la Constitució espanyola i està regulat per la Llei orgànica 1/1982, de 5 de maig, sobre el dret a l'honor, a la intimitat personal i familiar i a la pròpia imatge, Marc Vernet Boquera, autor del Treball de Recerca "Els espais educatius" demana el consentiment als pares, mares o tutors legals per prendre i enregistrar fotografies i vídeos on apareguin els seus fills i filles i hi siguin clarament identificables per a l'esmentat projecte i fa constar que les imatges enregistrades només s'utilitzaran per a la confecció de l'esmentat treball només seran projectades davant del tribunal que el valorarà format per tres professors/es de l'Institut Berenguer d'Entença.

(Si us plau, empleneu amb les vostres dades el següent formulari)

En/Na, amb NIF/NIE
.....

Autoritzo:

Que la imatge del meu fill/a..... pugui aparèixer en fotografies i vídeos corresponents a les activitats dutes a terme per al Treball de Recerca "Els espais educatius" de l'autor Marc Vernet Boquera, i només s'utilitzaran per a l'exposició d'aquest i de cap manera se'n farà difusió.

SÍ

NO

Lloc i data

.....

Signatura mare, pare o tutor o tutora legal a l'alumne o alumna

4. IMATGES DEL MATERIAL ELABORAT

Primer material:

En aquesta imatge podem veure la caseta amb l'objecte col·locat a la posició correcta que és la que s'ha de llegir als sintagmes següents.

Aquesta va ser la primera feina d'aquest material.

AL DAVANT
AL COSTAT

Aquí podem veure el segon pas, fer el text per a que els nens i nenes el puguin llegir i saber on col·locar-lo.

I, aquesta és l'última feina: imprimir les imatges i els sintagmes per separat, enganxar-ho a una targeta de cartolina i finalment, plastificar-ho per tal que sigui més dur i net.

Les imatges del darrere només fan la feina d'autocorrecció, de manera que, l'alumne individualment es pot avaluar i veure si ha fet bé l'activitat.

Segon material:

UNA	CAPSA	RODONA
UNA CAPSA RODONA		

Abans de fer aquesta taula, vaig adquirir el material, i just després vaig fer aquestes taules amb tots els seus elements.

També vaig fer fotografies als objectes per tal de tornar a fer l'autocorrecció.

I, finalment, aquest va ser el material.
Les targetes que van soltes són per un nivell més complicat i les que ja està la frase construïda i al darrere té la imatge és més fàcil.

Vaig adquirir una capsa per tal de poder-ho ordenar-ho tots els elements.

Aquesta és la bossa on hi havia tots els objectes, on els nens havien de buscar-ne un per construir la frase.

5. CORREUS ELECTRÒNICS IMPORTANTS

 ESTHER MADRID MARI <emadrid2@xtec.cat> 18 abr. 2018 13:07 ☆ ↩ ⋮
para mi ▾

Bon dia Marc,
Sí que tinc formació però tampoc sóc cap experta ;)
Mira de formació o llibres d'aprenentatge per ambients hi ha cosetes però el que sí has de tenir molt clar és que no és una metodologia sinó tota una pedagogia. És a dir, que no es tracta d'organitzar uns espais, fer lliure circulació, materials bonics, etc, sinó que duu darrere una manera d'entendre l'ensenyament i l'infant.
Llavors, a mi el que d'alguna manera em va obrir més els ulls va ser la formació sobre educació viva que vaig fer al **GRAEV o CAIEV**. És una formació d'un cop al mes que dura un curs i tractes temes com el tipus d'acompanyament que fem des d'aquesta visió, la importància que tenen els processos, el respecte pels diferents ritmes, acompanyament emocional, la part manipulativa i vivencial, la presència de límits que estructurin i donen seguretat, la pedagogia sistèmica... però sobretot són les reflexions i debats que es creen, perquè una mica es tracta de desaprendre el que portem com a mestres que hem sigut alumnes, i canviar el nostre paper donant total importància i respecte als nens. Si entres a la seva pàgina tenen publicacions i articles varis que parlen sobre el tema. I de tant en tant fan monogràfics sobre temes concrets.

Com a referents, de les principals sense dubte el **Maucio i la Rebeca Wild**, ella té diversos llibres on explica la seva experiència a una escola que van obrir a Ecuador seguint aquesta línia "El Pesta", com va evolucionar i adaptar-se a mida que creïen. Jo conec "**Educar per ser**" i "**Libertat i límits**", tot i que en té més que segur que són interessants.

El llibre **Summerhill, del Neil**, també explica una altra experiència similar en un altre lloc.

Tot el treball del **Bernard Aucouturier i la Pràctica Psicomotril**, tot i que va més encaminat a psico, té el mateix rerefons i et fa reflexionar i fer els diferents moments del dia en coherència.

També les escoles que comencen a aplicar de manera més "en serio", han llegit documents o visitat **Reggio Emilia o Pistoia** (a Itàlia), dues zones on es va desenvolupar tot un moviment molt ric pel que fa a l'educació infantil, amb un treball intens sobre l'art, la llum, el moviment del nen, els seus 100 llenguatges o maneres d'expressar, la importància del espai com a 3r educador (a més de l'adult i els propis companys). El **Loris Malaguzzi** n'ha escrit bastant sobre el tema, no sabria dir-te cap llibre però segur que trober articles per la web.

També tot el treball de la **Maria Montessori** i la **pedagogia Waldorf** inspiren molt sobretot pel que fa a materials preparats pel que el nen vagi arribant per sí sol als diferents aprenentatges.

Hi ha una noia que es diu **Jenny Silvente**, que es formadora sobre aquest i altres temes relacionats (pedagogia de la llum, minims...). Té un local a prop de Barcelona on fa sessions per nens i també formació per a adults (al cole hem tingut un tastet enguany). Té un llibre que es diu "**Diseñar espacios educativos**" que te'l recomano molt perquè fa tot un camí sobre el tema, des de la idea d'infància, els pedagogs i precursors, com l'espai influeix, característiques de l'espai que afecten de manera positiva o negativa... És fa fàcil de llegir i crec que per iniciar-te és el millor (al llibre fa un tastet de tot el que t'he explicat) i a partir d'aquí anar investigant.

També és interessant **visitar escoles** que ja treballin així (Martinet, Encants, Congrés Indians...). Fan jornades de portes obertes un cop l'any, pagant. Però també visitar escoles que estan en procés, per veure com és el camí i com es va evolucionant mica en mica. També per les xarxes social pots trobar associacions, mares de dia, escoles lliures... que et poden fer una idea de com portar-ho a la pràctica de diverses maneres. És com un bucle, ja que a mida que segueixes algunes pàgines et van sortint publicacions i suggeriments d'altres. Es tracta d'obrir els ulls i amb mirada crítica veure què tenen en comú.

No sé si em deixo alguna cosa, però amb el que t'he dit ja tens molt per llegir i veure. També de la majoria de corrents, pedagogs, escoles... que t'he anomenat pots trobar vídeos al youtube que et poden inspirar.

I per últim si necessites veure com ho fem nosaltres in situ no crec que hi hagi problemes preguntant a direcció, així que per qualsevol cosa que necessitis no dubtis en preguntar.

Esther

Madrid Mari, Esther "Treball de recerca" (18-04-2018).

Primer se li va enviar a l'Ester, mestra d'educació infantil de l'escola Joan Miró, un correu electrònic en el qual se li va demanar bibliografia i aquest va ser el seu en resposta a les peticions.

Marc Vernet <marc.vb86@gmail.com>
para e3012095 ▾

lun., 23 abr. 22:15 ☆ ↩ ⋮

A l'atenció de la directora de la escola Joan Miró de Miami Platja;

Bon dia,

Sóc el Marc Vernet Boquera, alumne de l'Institut Berenguer d'Entença de l'Hospitalet de l'Infant. Actualment estic cursant primer de batxillerat, i aquests dies estic començant el meu treball de recerca. Aquest projecte el vull enfocar als racons i als espais d'aprenentatge a l'educació infantil. M'he informat i sé que el vostre centre és un dels quals en té a l'educació infantil i que també en teniu al cicle inicial. Per començar aquest treball vaig parlar amb la meva mare, Teresa Boquera, mestra d'aquest centre per veure si això ho podria realitzar. També he contactat amb l'Esther Madrid, la mestra d'infantil perquè em donés bibliografia per tal de trobar informació per fer el marc teòric d'aquesta corrent.

Per tot això, el que us vull demanar és el següent:

Al llarg de la segona setmana de juny m'agradaria assistir a una de les vostres classes d'infantil per a veure com funcionen i treballem, per començar el meu treball i fer-me'n una idea.

El que també m'agradaria treballar és, si pot ser, la preparació d'un racó o d'un espai d'aprenentatge fet per mi. És a dir, al llarg de l'estiu, preparar el material per dues o tres sessions de l'àrea que m'assigneu: matemàtiques, psicomotricitat etc. (m'és igual). Crec que seria una cosa molt bona per al meu projecte.

I per acabar, després de la preparació de tot aquest treball, m'agradaria venir entre la última setmana de setembre i la primera setmana d'octubre d'aquest 2018 per aplicar tot el material que prepararia al llarg de l'estiu.

Una idea que jo també tinc és fer un petit vídeo de tota la meva experiència per a que es vegi a la meva presentació del TdR. Per tant, el que hauria de demanar és els drets d'imatge de tots els alumnes de la classe que m'assigneu.

Per a mi seria tot un plaer poder fer aquesta idea i aquest projecte que tinc pensat, ja que a part del meu treball em vull dedicar al món del ensenyament i seria una gran experiència personal per a mi.

Espero resposta per part de l'equip directiu.
Moltíssimes gràcies,

Marc Vernet Boquera
L'Hospitalet de l'Infant, 23 d'abril de 2018

Vernet Boquera, Marc "Treball de recerca" (23-04-2018).

Correu enviat a l'escola Joan Miró de Miami Platja per preparar un micro-espai.

Marc Vernet Boquera
Treball de recerca
Espais per aprendre

 Marc Vernet <marc.vb86@gmail.com> lun., 10 sept. 18:26 ☆ ↶ ⋮
para e3009217, e3010773, escolasantllatzer, e3008389, iesjbau, e3012307, e3001231, ceipferraniciua, e3012988, e3001051, e3004931, escola, e300575: ▾

Benvolgut/da director/a

Sóc en Marc Vernet Boquera, estudiant de 2n de batxillerat de l'Institut Berenguer d'Entença de l'Hospitalet de l'Infant. En aquests moments, estic realitzant el meu treball de recerca que està enfocat als espais educatius d'aprenentatge.

He preparat una petita enquesta adreçada a mestres que estiguin treballant en projectes innovadors, us agrairé que feu arribar aquest correu a tots els docents del vostre centre per demanar-los si la poden respondre clicant en el següent enllaç: https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSeZKFSC20dbdFAR1CkzPuEgwmGhI4RDUkE4U-3SKZ7W_TWAw/viewform

Us agraeixo molt la vostra col·laboració,

Marc Vernet Boquera

Vernet Boquera, Marc “Enquestes treball de recerca” (10-10-2018).

Aquest correu es va enviar als directors d'una seixantena d'escoles per tal de que fessin difusió de l'enquestes.

 Marc Vernet <marc.vb86@gmail.com> lun., 4 jun. 18:33 ☆ ↶ ⋮
para jenny ▾

Sra. Jenny,

Sóc en Marc Vernet i actualment estic cursant primer de batxillerat a l'Institut Berenguer d'Entença de l'Hospitalet de l'Infant. Aquest any he de fer el treball de recerca, i he escollit de fer-lo dels espais d'aprenentatge a l'educació infantil, entre d'altres motius perquè em vull dedicar al món de l'ensenyament al futur.

He estat en contacte amb l'escola Joan Miró de Miami Platja, on m'han acollit d'una manera excel·lent, hi he estat dos dies de visita i la meva proposta al centre és preparar un material dels espais d'aprenentatge per alumnes de p4 de l'any que ve.

Parlant amb els mestres de l'escola m'han facilitat un dels teus quaderns de formació (*El joc amb mini mons i peces soltes*) i m'ha semblat que et podria demanar assessorament.

M'agradaria que em donessis alguna idea per tal de començar-lo a preparar. També m'agradaria que em donessis permís per poder utilitzar el quadern com a bibliografia i material de consulta.

Moltes gràcies,
Atentament,

Marc Vernet Boquera
L'Hospitalet de l'Infant, 4 de Juny de 2018

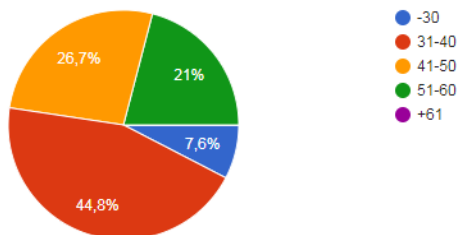
Vernet Boquera, Marc “Treball de recerca” (04-06-2018).

Aquest correu electrònic es va enviar a la Jenny Silvente, autora de molts llibres de formació, per tal de demanar-li assessorament per al meu treball. Va contestar, i malauradament no va poder oferir-lo per causes de maternitat.

6. BUIDAT DE LES ENQUESTES

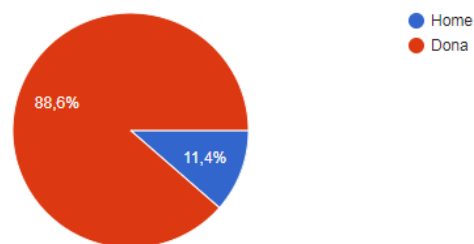
Edat

105 respuestas

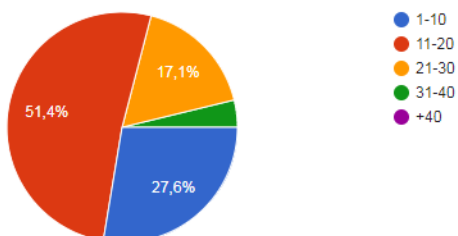
Sexe

105 respuestas

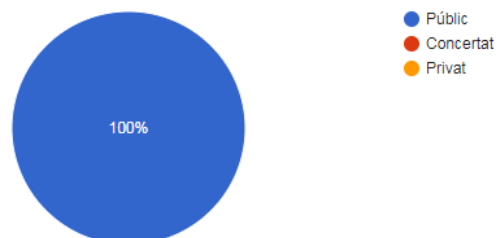
Anys que porta treballant com a docent

105 respuestas

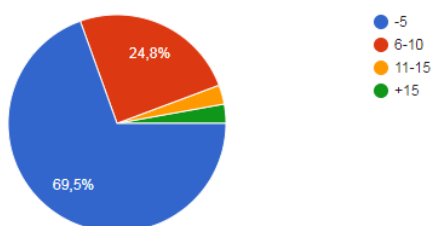
Tipologia de centre en el que treballa (actualment)

105 respuestas

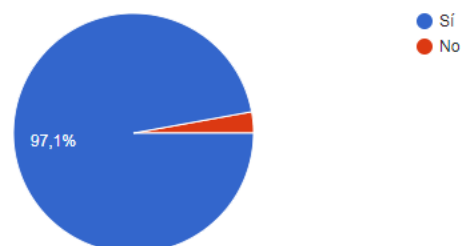
Quants anys fa que l'escola on treballa està en procés de transformació?

105 respuestas

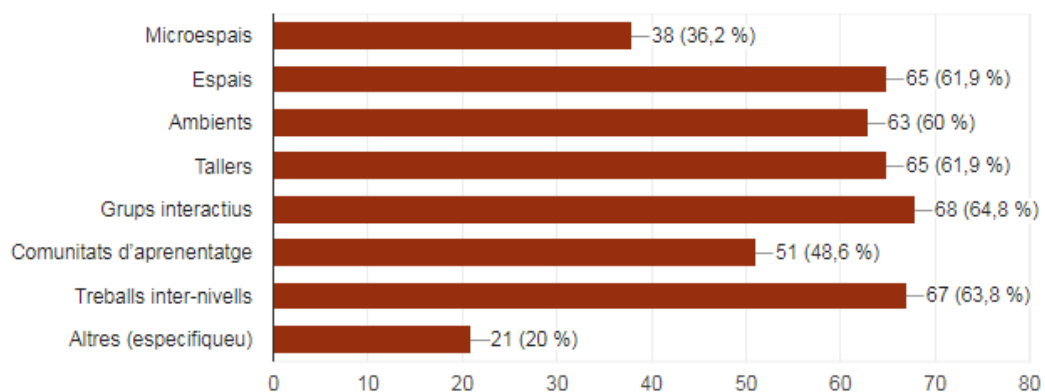
L'escola li ha facilitat formació?

105 respuestas

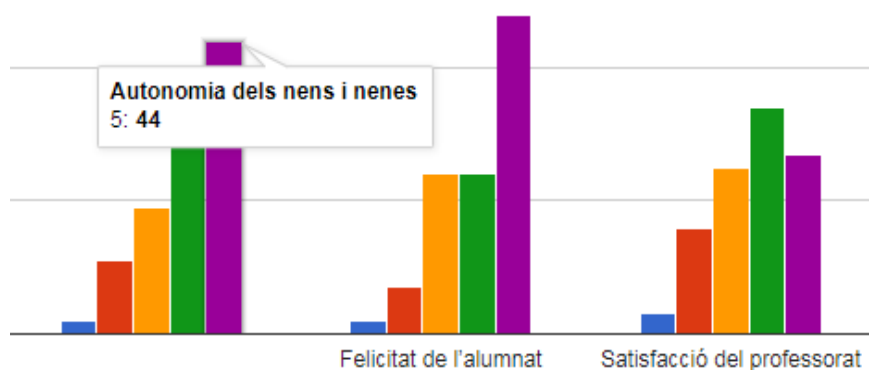
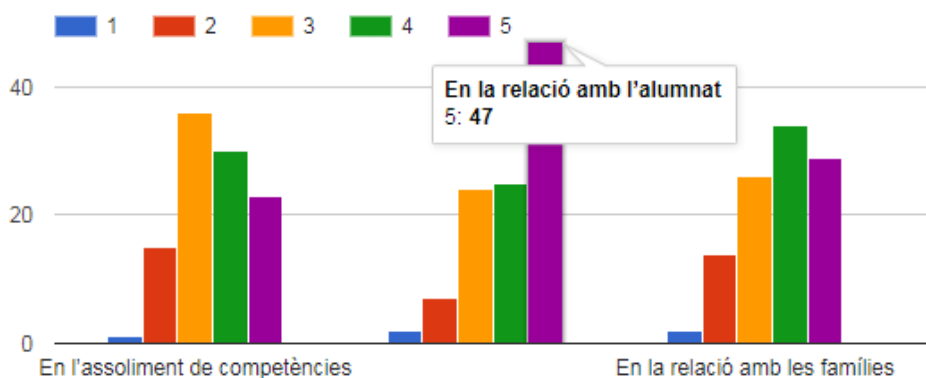

Tipus de canvis metodològics aplicats (en pot marcar més d'un)

105 respuestas

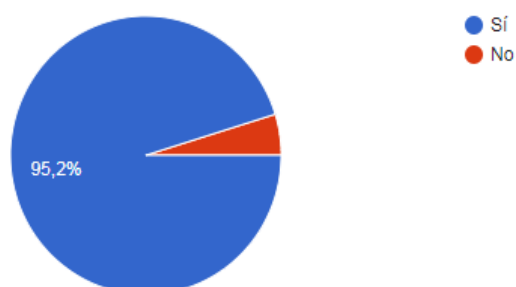

Valoració dels canvis (entès que el 0 és la puntuació més baixa i el 5 la més alta)

Trobeu interessant que s'estengui a totes les escoles del territori català?

105 respuestas

Indiqueu breument un avantatge i una dificultat de la transformació pedagògica

105 respuestas

Només hi vec avantatges
Avantatja: amb aquestes metodologies es respecta molt més el moment maduratiu i el ritme d'aprenentatge de l'alumnat. Dificultat: no hi ha continuïtat d'aquestes metodologies a secundària.
Avantatge: més motivació Dificultat: manca de recursos (personals i materials)
Dificultat: temps per a preparar les activitats. Avantatge: aprenentatge significatiu
Alumnes aprenen coses útils per la vida, però sovint hi ha traves administratives, econòmiques i socials
Avantatge : l'alumnat és més conscient de la importància d'aprendre perquè ho relaciona amb el món real. Dificultat: temps i espais de trobada entre docents.
Avantatge: més motivació per l'alumnat. Dificultat: pocs materials existents pel professorat.
Motivació i respectar el ritme d'aprenentatge / resistència d'alguns docents i falta d'explicació a les famílies
Avantatges: motivació i adequació al medi / Desavantatges: molta feina fóra de l'horari de treball
Avantatge: la felicitat de l'alumnat

L'objectiu principal d'aquest text és fer un breu comentari de les respostes de l'enquesta. Cal remarcar que aquest formulari va ser enviat a una seixantena d'escoles, que participen en aquesta renovació pedagògica a Catalunya, amb un correu adjunt, en el qual es demanava que des de direcció en fessin difusió al claustre. (vegeu-lo la pàgina 79 dels annexos). Més concretament, es va fer arribar als centres de mostra representativa que apareixen al web de l'Escola Nova 21 i també a alguns col·legis de la nostra comarca, i d'altres properes.

El qüestionari incloïa un total de deu preguntes, nou de les quals eren de resposta tancada i una de resposta oberta i es podia respondre amb un text breu. Aquesta darrera es va posar ja que es va pensar que cada mestre/a tenia una opinió especial i diferent a dels altres i no havien de contestar amb el sistema genèric d'opcions.

Primer de tot s'ha de dir que les enquestes han estat un gran èxit ja que en total s'han obtingut 105 respostes, una dada que no s'esperava. També cal dir que tots els professionals han estat molt correctes i amables a l'hora de respondre-la i, sobretot, a l'última pregunta que consistia en escriure un petit comentari.

La primera qüestió feia referència a l'edat del/la professional. Aquesta es va posar ja que es va creure que tenia una certa importància, pel fet de veure, amb els intervals establerts, la mitjana d'edat dels mestres que treballen en escoles d'acció innovadora. A simple vista podem observar que la franja d'edat majoritària dels educadors és de 31-40, seguida de 41-50. I la que menys n'hi ha és la de menys de 30 anys.

La següent preguntava sobre el sexe. Majoritàriament són dones (gairebé el 90% de les respostes) i, de manera aproximada, un 10%, són homes.

En tercer lloc, es sol·licitava quants anys portava el/la mestre/a com a docent. Es pot veure que més de la meitat de respostes són de la franja d'11 a 20 anys, seguit de 1-10 i, just després, de 21-30.

La quarta, demanava en quin tipus de centre treballava el professorat. Hi havia tres opcions: centre públic, concertat o privat. La resposta de tots ha estat la primera.

A continuació, la següent, preguntava quants anys feia que el centre educatiu en el qual treballava estava en procés de transformació, d'una escola tradicional a una de nova i gairebé un 70% de les respostes ha estat menys de cinc anys seguida de la segona opció, que és de 6 a 10 amb un 25% de reaccions.

La sisena era una pregunta molt important, ja que dins d'aquests canvis que hi ha actualment en el terreny de l'educació és important que algú o l'escola faciliti la formació adient per tal de poder ser l'acompanyant de l'alumnat. Aproximadament tots els centres educatius reben assessorament, encara que sí que cal remarcar que un tant per cent molt petit no en té.

En setè lloc, la qüestió feia referència al tipus de canvis metodològics que s'havien integrat a l'escola, en aquesta es podia marcar més d'una casella. En aquesta pregunta, les opcions han estat, en ordre de més a menys, les següents: grups interactius, tallers, espais i els treballs Inter-nivells.

En la vuitena, el/la mestre/a havia de fer una valoració, puntuant de l'1 al 5, entenent que l'1 és la puntuació mínima i 5 la màxima, d'aquests canvis en diferents aspectes: el primer era en l'assoliment de competències, és a dir, si d'aquesta manera nova l'alumnat podia adquirir tots els coneixements, l'opció més escollida ha estat la 3, de manera que entenem que aquests coneixements no els obtenen de manera satisfactòria. El segon comentari feia referència a la relació entre els nens i nenes, és a dir, de caire social, en la qual l'ítem 5 ha estat el majoritari, per tant, aquest aspecte és molt satisfactori dins d'aquest model. La següent, era la relació amb les famílies, i ha obtingut resultats molt positius. La quarta, una de les principals bases de l'escola nova, era respecte a la felicitat de l'alumne que la majoria ha qualificat amb la màxima puntuació. I la última era quant a la satisfacció del professorat, en la qual la nota quatre ha estat la més escollida.

Tot seguit, la novena en la qual es demanava al professorat si pensava que aquest canvi de l'escola tradicional a la nova s'estendria pel territori català. Majoritàriament, els mestres pensen que sí, encara que alguns pensen que no.

I l'última qüestió d'aquesta enquesta era que els professionals de l'educació esmentessin un avantatge i una dificultat d'aquest procés de transformació. És una de les respostes més difícil de buidar ja que cada docent ha escrit la seva opinió. S'han llegit totes i se'n ha fet un resum. Pel que fa als avantatges, molts opinen que aquesta nova metodologia respecta els ritmes d'aprenentatge dels infants, que els fa adquirir consciència i preparació per a la vida que, són feliços i autònoms, que observen, experimenten, manipulen, es motiven, etc. En general molts comentaris positius i favorables a l'extensió d'aquesta transformació. D'altra banda, entre els negatius, la resposta que es repeteix més és que hi ha una manca de temps, de material i de formació i que pot haver-hi traves administratives, socials i econòmiques. També es diu que, algunes famílies, quan se'ls comunicaven aquests canvis, no els acaben d'entendre, de manera que no hi aposten. Altres comentaris apunten que el claustre ha de ser una pinya i estar molt cohesionats i que ha de cooperar. I, per últim, que no hi ha continuïtat a secundària.

Una de les respostes que més em va impactar i que més interessant vaig trobar va ser la següent: "Primer de tot dir-te que fa molts anys que dia a dia anem transformant l'escola, des del primer any de treball sempre m'ha agradat formar-me i renovar. Després crec que cal reflexionar en aquesta transformació. Ara en diem treball per projectes però fa més de 20 anys que, sense saber-ho, ja fèiem projectes però no en diem aquest nom (sobretot a infantil i cicle inicial i depèn de les escoles). Ara s'ha posat

de moda i tots en parlem més. Abans en dèiem racons i ara micro-espais però en el fons del fons ja ho fèiem. Amb tot això vull dir que s'ha de vigilar molt ja que sembla que durant 20 anys no s'ha fet res i ara es descobreix tot. No hi estic d'acord. Quan has demanat quants anys feia he posat menys de 5 que és des que estem a EN21 però en fa més de 20 que renovem. Espero que tinguis molta sort en el treball i que siguis una persona crítica en la teva vida. Salut!". Em va agradar, ja que vaig poder observar, que com aquesta i moltes altres respostes més, els mestres han escrit respostes reflexionades que han donat molt valor a l'enquesta.

3. CURRÍCULUM INTEGRAL DE MARIA MONTESSORI (DELS 6 ALS 12 ANYS)²

Grans ensenyaments	Estudis específics.
Desenvolupament de l'Univers i de la Terra	Astronomia, meteorologia, química, física, geologia i geografia.
Desenvolupament de la vida	Biologia, botànica, medi ambient, evolució de la vida i zoologia.
Desenvolupament dels éssers humans	Història, cultura, estudis socials i descobriments científics i tecnològics.
Comunicació per signes	Lectura, escriptura, lingüística, estructures del llenguatge i literatura.
Història dels nombres	Matemàtiques, origen dels nombres, sistemes de nombres i geometria.

² Taula extreta de la pàgina web: <https://www.fundacionmontessori.org/metodo-montessori.htm>

4. ENTREVISTA A LA DIRECTORA DE L'ESCOLA JOAN MIRÓ DE MIAMI PLATJA

1. Nom i cognoms.

Anys que porta treballant com a mestra.

Anys que porta al centre educatiu Joan Miró.

Formació.

Bona tarda, el meu nom és Eva Tarragó Revés i porto treballant com a mestra des de l'any 1999 i estic aquí a l'escola Joan Miró des del 2002.

2. D'on surt la necessitat d'un canvi de tipus d'aprenentatge?

Doncs, la necessitat del canvi del tipus d'aprenentatge, com a la mateixa pregunta dius, aquest tipus d'aprenentatge sorgeix d'alguna necessitat, o de més d'una. En principi, sobretot són: la pèrdua de matrícula, ens van tancar un p3, la mobilitat que hi havia entre els nens, llavors et crees aquesta necessitat. A part, d'un canvi personal o de mirar l'educació dins de la meva formació. Llavors, la principal necessitat sorgeix d'aquí, principalment de l'escola pròpia, de veure que érem una escola fa uns anys de tres línies i estava anant cap a una línia. Llavors, alguna cosa s'havia de moure.

3. Quin és l'objectiu final de l'esmentat canvi?

Un aprenentatge cap a la vida dels nens. Que aprenguin a conviure, a compartir, a ser persones. En definitiva, a saber ser i estar.

4. Quins centres o institucions educatives han estat els referents en aquest àmbit?

Centres que hem anat a visitar són els centres que formen part de la nova escola 21, que poden ser: El Martinet, Els Encants, El Congrés d'Indians i ens hem basat en la seva filosofia i de l'escola viva, principalment.

5. Quins passos s'han seguit per dur a terme la transformació?

Complex. El primer de tot per una transformació és la sensibilització del claustre. La sensibilització del claustre i de la comunitat educativa en la necessitat de fer aquesta transformació i canvi. Llavors nosaltres vam fer aquesta sensibilització a través de la formació pròpia del centre i a través dels claustres, en els debats i reflexions que hem pogut dur a terme.

6. Quins problemes, inconvenients o dificultats s'han trobat durant aquest procés?

Les dificultats, com aquí dius, hi ha sigut. Les dificultats que és, principalment, la por al canvi o el no saber exactament el què farem, el fer les coses de manera diferent, és com allò que sinó fem les coses diferents no farem res si continuem fent el mateix de sempre. Per tant les dificultats majors han sigut, potser, aquesta por al canvi, per no tenir controlat el que anem a fer. Això en el professorat i després en algunes famílies també ha creat una mica de dificultat en aquest canvi, sobretot plantejar-se a llarg termini què passarà a l'ESO quan aquests nens hi arribin. No la tenen en el moment actual, sinó en el futur de l'ESO. Qui no té cap tipus de dificultat són els infants, tenen una capacitat d'adaptació, de riquesa i d'aprenentatge espectacular, per tant aquí és com nosaltres hem estudiat, les nostres vivències, les nostres creences que et fa tenir aquesta por al canvi o a la transformació. Jo crec que és una inseguretat nostra. Jo sí que el que he vist és que com més et formes, més formació tens i més escoltes i vas, mires o vas a un curs de Montessori, o de Reggio Emilia, o al Martinet i tot, tu et vas transformant i et vas empapant de tot allò. I, llavors, el que fem aquí és adaptar al nostre context. És a dir, és adaptar el que tenim al nostre context, perquè potser hi ha coses que no ens serveixen.

7. Què ho ha facilitat?

Doncs com torno a dir, jo crec que la formació ha sigut un eix central per poder sensibilitzar i poder fer aquest canvi de mirada i també després, que hi hagués aquest inconvenient d'aquestes pors, doncs la predisposició del professorat, a part de que hi haguessin certes resistències, algú que li pot costar més, o que els hi continua costant, però que estan participant, no estan posant pals a les rodes, doncs jo crec que l'actitud del professorat ho ha facilitat molt i després moltes de les famílies que han confiat en aquest projecte des de l'inici i ho han potenciat.

8. Quina ha estat la implicació de la comunitat educativa: AMPA, claustre, ajuntament, departament d'educació, inspecció, etc. I en especial, quin ha estat el seu paper i el de l'equip directiu?

Una de les parts de la comunitat educativa que ens acompanya més és l'AMPA que actualment tenim, i com acabo de dir, el claustre, i la inspecció també veuen amb bons ulls la transformació i l'ajuntament també ens acompanya a través del consell escolar.

I el meu paper, una miqueta, sorgeix de l'equip directiu i de mi mateixa el canvi.

9. En quin moment del procés podem situar l'escola Joan Miró?

(...) Ens trobem en el cinquè any que estem en aquesta transformació, per tant estem a l'inici, doncs un any abans jo sí que començo una formació d'escola viva, d'anar a mirar escoles, i de transmetre tota aquesta filosofia, pedagogia nova. I també parteix dels resultats acadèmics que teníem a l'escola tampoc eren molt bon resultat, teníem una atenció a la diversitat molt àmplia, havia un equip molt ampli d'atendre a tota la diversitat que tenim. Nosaltres si tenim 27 nens, cadascú té una diversitat, no és que tinguem una diversitat concreta amb unes estratègies a fer, sinó que hi ha moltes estratègies que hem de posar alhora. Llavors, tot això va ser el que també ens va portar a aquesta transformació, com poder atendre a tota aquesta diversitat. I, ara el que estem notant és que, tenint en compte les seves necessitats i el seu ritme d'aprenentatge, i posant al seu abast tot tipus de material manipulatiu, els nens respecten més la seva maduració. Tant la lecto-escriptura, com en les matemàtiques, com en l'abstracció, com en l'autonomia, les maneres de fer, etc.

El moment del procés, doncs estem en un procés que estariem a tercer de primària, així com un procés més ampli. I, llavors, estem en l'inici dels grans de quart, cinquè i sisè. Estariem en un procés on estem reflexionant i debatent sobre la taula la manipulació dels materials, els aprenentatges, estem en debat en la valoració de tots els processos que fan els nens, com els avaluem, com els recollim.

Llavors el procés és continu i canviant. Però sí que és veritat que estem consolidant el que és educació infantil i estem iniciant quart, cinquè i sisè.

De p3 a tercer és la transformació que ja s'ha fet en maneres de fer i els debats ja són en millorar moltes coses, és a dir, ja s'ha fet un debat i reflexions previs de moltes coses i ara és anar perfilant petites coses que ja has vist i que has de reconduir. I, que per exemple els grans, s'estan fent preguntes que els mitjans i els petits ja han fet, però que no els hi direm que els hem fet, ja que és un procés que han de passar.

Llavors, ara jo ja em sonen coses que l'equip de petits i de mitjans ja han parlat i reconduït, però com que els grans tenen una altra edat i funciona d'una manera diferent hem de veure què passa amb els grans.

Per tant, els petits i els mitjans estan en una reflexió més pedagògica de què passa amb els aprenentatges, com reconduïm aquells nens que necessiten una atenció més específica, com ho fem. Perquè el projecte es basa molt en no fer fer, sinó com ho fem i com els acompanyem, l'acompanyament de l'infant que és la base.

10. Quines millores significatives s'han observat en els alumnes?

Les millores significatives que hem observat són: la convivència del centre, sobretot les maneres de treballar amb autonomia, com els nens són molt més autònoms i com resolen els conflictes.

A nivell d'aprenentatges o resultats, és aviat per fer una valoració. Fins d'aquí quatre anys no en podrem fer una.

11. Com veu el centre en un futur proper, en uns 5 anys?

Una de les situacions que s'ha produït en el centre és parlant d'una necessitat d'un canvi d'imatge del centre, la qual no era gaire positiva i l'any passat vam aconseguir canviar aquesta imatge exterior.

Per tant el futur, veig que serà un centre de referència en el territori. Aquest és el meu somni i espero que sigui així d'aquí uns anys.

